

AN

LEABHAR:

AIR SON NA CEUD BHUIDHNE

ANNS NA

SGOILIBH GAE'LACH

GLUASADACH.

Cha mhaith do 'n anam a bhi as eugmhais eolais—Gnath-fhocail xix. 2.

Cruinnich an slaugh r'a cheile, fir, agus mnai, agus clann,—a chum gu'n cluinn iad, agus gu 'm foghlum iad.—Agus gu'n cluinn an clann, do nach b'aithne bheag, agus gu 'm foghlum iad eagal an Tighearna bhur De.—Deut. xxxi. 12. 13.

AN DARA CLO-BHUALADH.

DUNEIDIN:

AIR A CHLO-BHUALADH AIR SON A' CHOMUINN A THA CUMAIL SUAS NAN SGOILEAN GAE'LACH ANN AN GAELTACHD AGUS EILEANAIBH NA H-ALBA.

1825.

AIBIDIL NA GAELIC.

Na Litrichean Ròmanach.

A	**B**	**C**	**D**	**E**	**F**
G	**H**	**I**	**L**	**M**	**N**
O	**P**	**R**	**S**	**T**	**U**

Na Litrichean Eadailteach.

A	*B*	*C*	*D*	*E*	*F*
G	*H*	*I*	*L*	*M*	*N*
O	*P*	*R*	*S*	*T*	*U*

Na Litrichean Ròmanach air dhòigh eile.

a	b	c	d	e	f
g	h	i	l	m	n
o	p	r	s	t	u

Na Litrichean Eadailteach air dhòigh eile.

a	*b*	*c*	*d*	*e*	*f*
g	*h*	*i*	*l*	*m*	*n*
o	*p*	*r*	*s*	*t*	*u*

Na Litrichean troimh a chéile.

M B O G L D R H S
A P N U M E C F I

Air dhòigh eile.

m b o g l d r h s
a p n u t e c f i

Na Foghairean air da' dhòigh.

A E I O U a e i o u

Na Comh-fhoghairean air da' dhòigh.

B C D F G H L M N P R S T
b c d f g h l m n p r s t

Na Foghairean Dùbailte.

AE, AI, AO, EA, EI, EO, EU,
IA, IO, IU, OI, UA, UI,

Na Foghairean Trì-fillte.

AOI, EOI, IAI, IUI, UAI,

Comh-fhoghairean tha tachairt anns a' Ghaelic.

bh, ch, dh, fh, gh, mh, ph, sh, th, chd, dhch, dh'fh, lbh.

Foghairean agus Comh-fhoghairean, tha tachairt anns a' Ghaelic.

ab	ob	ul	fe	ad	un	ne	of	ru
ar	lo	ca	di	ro	ea	hi	no	ga
te	os	la	pi	oi	na	si	uc	ap
bi	lu	sa	co	nu	ua	eo	ur	es
mi	ac	ge	or	ae	pe	on	ag	eu
iu	ai	id	io	am	gi	cu	pa	im
go	as	oc	um	au	is	pu	se	ui
so	de	ho	da	le	mo	fa	re	og
ba	ci	ot	ma	ig	du	ao	li	op
ia	ni	mu	ta	ri	up	ce	ti	gu
ra	bo	ad	ei	do	af	me	fo	us
ic	ol	al	fi	om	an	il	po	su
in	to	at	ir	ud	be	it	ug	ut
								ut

Focail Thrì Litrichean.

ach	can	lab	tab	dìt	sic
àdh	càr	làd	tàl	dhì	sid
agh	car	lag	tàn	fir	sil
alm	càs	làn	tàr	ich	sin
alp	cas	lap	thà	lic	sir
alt	cat	làr	tlà	lìn	smì
amh	cha	las	tra	lip	snì
ann	dad	mac	glè	lit	srì
àrc	dag	màg	gnè	mic	tìr
àrd	dàn	màl	tre	mil	trì
arm	dhà	màm	bìd	min	thì
asc	fad	màn	bil	mìn	boc
àth	fàg	mat	bir	mìr	bog
bac	fàd	nac	bhì	mis	clò
bad	fan	nag	cìb	mhì	cnò
bag	fàs	nar	cip	nid	coc
bàn	gab	rag	cìr	nir	cog
bàs	gad	ràn	cìs	nis	com
bas	gàg	sad	chì	pic	còr
bhà	gal	sal	clì	pìs	cor
cab	gar	sàr	dìg	rib	cos
cam	gas	sàs	dìl	ris	còs

crò	lot	pòs	top	dùr	mur
dog	mòd	roc	tòr	dus	mut
dol	mòg	ròd	bùc	fùd	put
don	mol	rol	bun	fùm	rub
dos	mòr	ròn	bus	gul	rud
for	nòs	ròp	brù	gun	rug
fòs	och	ròs	cùl	gur	rum
gol	olc	soc	cum	gus	rùn
gos	orc	sod	cup	lùb	rut
loc	òrd	sog	cùr	lub	tum
lòd	orm	son	cus	lùr	tùr
lod	ort	sop	cut	lus	tur
lom	òsd	sos	dud	lùs	ubh
lòn	pòg	sot	dul	muc	ung
los	pòr	tom	dùn	mul	

Focail Cheithir Litrichean.

bàdh	bhàr	blàs	calc	càrt	chas
balg	bhas	brac	calg	casd	clab
bàrd	bhat	brag	call	casg	clag
bhac	blad	bras	càrd	cath	clàr
bhan	blàr	brat	càrr	chan	cnag
bhàn	blas	càch	càrn	char	cnap

crag	gart	mart	brit	grìs	sibh
dall	gath	math	chìb	linn	sìle
damh	glac	nach	chi'm	lìth	sigh
dath	glan	nall	chip	mhic	sìne
dhàg	glas	nàmh	chìr	mhil	sinn
dhar	grab	nasg	chìs	mhìn	spìd
dhàs	grad	pasg	chlì	mhir	strì
dhat	gràn	rabh	cìll	mill	thig
famh	gràs	rach	cinn	minn	tigh
fang	ghab	ràdh	clìb	misd	tilg
fann	ghad	deth	clìc	misg	till
fàth	ghar	leth	clis	nigh	tinn
fras	lach	meth	dhìt	nimh	tric
fhac	lagh	teth	dibh	pill	trìd
fhad	làmh	seth	dith	pinn	bhoc
fhàg	lann	bhrì	drip	prìs	bhog
fhan	mach	bìgh	dris	rìbh	bhos
fhàs	magh	binn	fidh	rìgh	bolg
gabh	mall	bith	fill	rinn	bolt
gach	mang	brìb	frìd	shil	bonn
gall	marc	bric	ghin	shìn	borb
gann	marg	brim	glìb	shir	bòrd
garg	màrt	bris	glic	shìr	bòsd

brod	crom	moch	spòg	bhun	lurg
bròd	cron	molt	spor	bhus	lùth
bròg	dhòl	moll	spot	bhrù	mùch
bròn	donn	mort	sròl	bulg	mult
brot	dòrn	phòg	sròn	bùrn	musg
chog	domh	phòr	stob	bùth	null
chom	folt	phòs	stoc	crùb	pluc
chor	fonn	ploc	stòl	crùn	plùr
chòs	ghon	plod	stòr	crup	pung
chos	gloc	poll	thog	cùrr	rùsg
clos	gnog	pong	tòch	cusb	sgum
cnoc	gnos	port	toth	dhus	sgur
colg	gorm	post	tolg	dhut	spùt
corc	gort	prop	toll	dubh	stùr
còrd	gròb	roll	tonn	durc	sùdh
còrn	grod	ronn	torc	dust	sult
corp	lobh	ròsd	torm	ghus	sùrd
còrr	loch	rosg	tòrr	gulm	tlus
cosd	logh	roth	tosd	guth	tùch
cosg	long	sogh	trod	luch	tulg
cròc	lorg	sonn	trom	lùgh	tulm
crog	loth	sòrn	trot	lunn	tùrn

Focail Cheithir Litrichean a ta 'soilleireach-adh fuaim na'm foghaire Dùbailte.

AE	fail	taip	EA	leac	teas
gàel	fàim	tàir	beac	leag	EI
AI	fair	tais	bead	leam	béil
àigh	gaid	AO	beag	lean	béin
àill	gàir	caob	bean	lear	beir
aing	laig	caog	cead	leas	ceil
ainm	làin	caol	ceal	leat	céim
àirc	làir	caor	ceap	mèad	céin
airc	màil	daol	dèan	meal	céir
àird	mair	daor	deas	mèar	céis
airm	mais	gaog	each	mear	deir
bàis	mnai	gaol	ealt	meas	deis
càil	nàir	maol	eang	meat	eich
càin	pàit	maor	earb	nead	éigh
càir	sail	raod	èarr	near	éill
cait	sàil	raon	fead	neas	éisg
dàil	taic	saod	fear	seal	éisd
dàin	tail	saor	gead	sean	féin
faic	taim	taod	geal	sèap	géig
fàil	tàin	taom	gean	seas	géim

géin	meòg	leum	gial	cion	sìog
géir	seòd	leus	iach	dìol	sìol
leig	seòl	meud	iall	dìom	sìon
leim	EU	meur	iarr	dìon	sìor
léir	beuc	neul	iasg	dìot	sìos
leis	beud	reub	liad	fìon	tìom
meil	beul	reud	lian	fiòr	IU
méin	beum	reum	lias	fios	cliù
méis	beur	seud	mial	gìog	dium
peic	beus	seul	mias	lìob	liùg
reic	ceud	seun	miat	lìon	rium
réir	ceum	teud	niar	lios	riut
réis	ceus	teum	pian	mìog	OI
séid	deud	IA	rian	miol	bòid
teis	deug	bial	riar	mion	boil
EO	deur	bian	siad	mior	boin
ceòl	feud	cian	sian	mios	còig
geòb	feum	ciar	siar	nior	coim
leòd	feun	dial	IO	nios	coin
leòm	feur	dian	bìog	pìob	coip
leòn	geug	dias	biom	pioc	còir
leòr	geur	fial	bior	pìos	cois
leòs	leud	fiar	ciod	sìob	dòid

fòid	òige	UA	tuar	dùin	mùig
foil	òigh	buan	UI	duit	muir
fòir	poit	buar	buil	duis	mùir
fois	pòit	cual	buin	fuil	ruig
goid	ròin	cuan	bùir	fuin	rùin
goil	soin	duan	cuid	guib	sùil
loic	soir	fuar	cùig	guil	suim
lòid	toic	fuas	cùil	guin	tuig
loim	toil	gual	cuim	guit	tuil
lòin	toim	nuas	cuir	luìb	tùis
mòid	tòir	ruag	cùis	luid	uidh
moit	toit	suas	dùil	luìm	ùird

Focail Chùig Litrichean.

balbh	cnàmh	flath	marbh
bhlàr	cràdh	flann	pràmh
bladh	crann	garbh	sannt
blàth	crath	ghlan	sgann
brach	dlagh	ghrad	sgàth
bradh	drabh	ghràs	sgath
chlàr	dragh	gnàth	shàth
clach	falbh	gràdh	shrad
clagh	fhras	grath	snàmh

snàth	brìgh	thilg	nochd
spàrr	brisg	thinn	pholl
sràbh	chrìn	bhonn	phong
sramh	chinn	bhrod	phosd
srann	clisg	bòchd	plosg
srath	crìch	bochd	pronn
stadh	crith	broth	ròchd
stalc	dhin	chòrd	rochd
stamh	dhris	chrom	sgolb
stang	fhill	cloch	sgonn
tachd	frìdh	clodh	sgoth
thall	frith	colbh	shròl
tràdh	ghlic	croch	spold
trasd	glinn	crodh	spòrs
trath	grinn	donn	tholl
bleth	mhisg	dorch	thonn
breth	mhill	droch	tòchd
dheth	phill	fhonn	throd
sgeth	phrìs	ghrod	throm
sreth	pinnt	lochd	bruth
tresg	shìih	mholl	brùdh
bhric	sgìth	mhoch	cluth
bhris	slinn	mhort	cruth

dh'ùng	lunnd	punnd	thrus
dlùth	lùths	sgrùd	thùch
ghuth	mhùch	sgùrd	thulg
gruth	mhùth	sruth	rùchd
luchd	phluc	stùrr	

Focail Chùig Litrichean a ta 'soilleireachadh fuaim na'm foghaire Dùbailte.

AE	daìmh	pailt	tràit
laeth	fàidh	pàirt	AO
AI	faigh	prais	baoth
àithn	faing	raìmh	braon
baist	fàisg	ràith	caoch
blais	gairm	saill	caomh
brais	ghair	sailm	claon
caill	glaic	saimh	faobh
càird	glais	sgàin	fhaod
cairt	gràin	slait	gaoth
caisg	laìmh	staid	laoch
càisg	mair	taìmh	laogh
caith	maith	taing	maoth
clais	mhair	tairg	mhaol
daimh	naisg	taisg	naomh

saobh
shaor
slaod
taobh
thaom

EA

beach
beann
bèarn
bèarr
beart
cealg
ceann
cearc
cèard
cèarn
ceart
cleas
cnead
creag
deagh
dealg
dealt
dearc
dearg
drèam
feadh
feall
fearg
feart
feasd
geadh
geall
gèarr
greas
leagh
leamh
meall
meang
meann
measg
meath
neach
nèamh
neart
peann
preas
reang
seach
seadh
sealg
seall
seang
searg
sheas
teach
teann
tearc
treas

EI

beinn
bheil
bheir
bréin
céill
ceisd
cheil
chéin
chéir
cléir
cleit
creid
deich
déigh
déirc
féill
féisd
feith
géill
geilt
geinn
géisg
greim
gréis
léigh
leisg
leinn
meidh
meirg
reidh
sèimh
seirm

seirc	reult	trian	chòir
sgeig	sgeul	IO	cnoic
sgeir	treun	biodh	coisg
speir	IA	cìoch	crois
spéis	biadh	crios	doìbh
teinn	biast	fiodh	dòigh
théid	blian	ìochd	dòirt
their	ciall	iochd	fhois
tréig	dhial	mionn	frois
treis	dhias	sgìos	foill
EO	fiamh	shìos	glòir
deoch	ghial	spion	goimh
sheòl	giamh	tiorc	goirt
treòr	grian	IU	loinn
EU	liath	diùgh	loisg
bheuc	mhial	diùlt	mhòid
bheul	mhias	chliù	mhòir
breug	miagh	ciùrr	oillt
cheud	miann	liùgh	oirbh
creud	riadh	tiugh	phòir
dheud	riamh	OI	phoit
feuch	sgian	boisg	pròis
gheur	srian	choim	roimh

roinn	luadh	cuing	puill
ròisd	luath	cuirm	puirt
sgoil	ruadh	cuirp	puist
sròin	sguab	dhùin	ruìbh
thoic	suath	dhuit	ruidh
thoil	tuath	druid	ruinn
thoir	UI	druim	rùisg
toill	bhuin	dùisg	ruith
toirm	brùid	fuinn	sguir
toirt	bruid	gnùis	sluig
troid	buill	guidh	smùid
UA	bùirt	luibh	suidh
buadh	chuid	luidh	thuig
cluas	chùis	luirg	tuill
cuach	crùin	mhùir	tuinn
fuath	cruit	mhuir	thuit
gruag	cuilc	muigh	truid
luach	cuilm	mùirn	truisg

Focail a ta 'soilleireachadh na'm foghaire Trì-fillte.

AOI	aois	baois	caoidh
aoir	aoidh	braoisg	caoin

caoir	taois	IUI	duais
chaoin	EOI	ciuil	dhuais
daoi	beoil	chiuil	druaib
draoidh	beoir	ciuin	fuaidh
faoin	dheoin	chiuin	fuaim
gaoid	deoin	fliuich-e	fuair-e
gaoir	deoir	giuig	fhuair
laoi	eoin	giuir	gluais
laoidh	feoil	iuil	ghluais
laoim	fheoil	siuil	gruaidh
maoim	fheoir	stiuir	gruaim
maoin	leoir	triuir	luaidh
maois	leois	UAI	luaisg
naoi	meoir	bruaich	luaisgt-e
naoimh	mheoir	bruain	luaithr-e
raoir	neoil	buail	'n uair
saoi	sgeoil	buain	ruaig
saoidh	smeoir	buair	ruais
saoil	spreoid	cluain	smuain
sgaoil	IAI	cluais	smuaint-e
sgaoim	bian	cruaidh	spuaichd
taoig	ciair-e	chruaidh	stuaidh
taoim	fiair-e	duairp	stuaim

suairce	truaillt-e	uaill	uaip-e
truaigh-e	uaibh	uaimh	uaith-e
truaill	uaigh	uaine	uaire

Focail anns am bheil Cùig, agus Sèa Litrichean.

ab-air	àin-ean	ar-aon	bidh-is
ab-ailt	ain-uir	àrd-an	blas-ad
abh-lan	àird-e	as-aid	blasd-a
ab-radh	air-idh	as-ail	bogh-a
ab-stol	aisd-e	ast-ar	boil-e
ab-uich	ais-inn	ath-air	bol-adh
ac-aid	ait-eas	bab-ag	both-an
ac-ain	allt-a	bac-ach	bodh-ar
ach-adh	alt-air	bad-an	buill-e
ac-rach	a-mach	bag-aid	bun-ait
ac-ras	am-ais	bail-e	cabh-ag
a-dhar	an-ail	bàir-ig	cad-al
adh-lac	an-art	ban-ail	caid-il
ag-air	àn-rath	ban-ais	càlt-a
ag-airt	aobh-ar	bar-ail	cal-man
aid-ich	aon-ar	beag-an	camp-a
aim-id	aor-adh	beath-a	camp-ar
aim-sir	aosd-a	beirt-e	caoil-e

car-aid	dìd-ean	fàr-adh	in-nis
càr-aid	dìr-ich	fàs-ach	ìoc-adh
carb-ad	dòch-as	feud-ar	iodh-al
ceas-ad	dubh-an	feus-ag	iom-ad
cig-ill	dubh-ar	fid-ir	iom-all
cin-eal	éa-coir	fìr-ean	ion-ad
cisd-e	ead-ar	fìr-inn	ìos-al
clab-ar	eag-al	foc-al	ìot-adh
cog-adh	ear-ail	fod-ar	ìs-lich
col-man	earbs-a	foirf-e	it-ean
com-as	ea-trom	fuar-an	lag-an
co-aois	éid-idh	gabh-ar	làid-ir
com-unn	eil-ean	gàir-e	laig-se
cop-an	éir-ich	gal-ar	làn-an
cor-cur	éir-idh	gàr adh	las-air
corr-an	eòl-as	gabh-ar	lit-ir
cum-ail	eug-ail	goir-id	loch-an
cùr-am	eu-trom	gort-a	lom-adh
dad-um	fàbh-ar	iarm-ad	los-gan
dalt-a	fad-al	iar-tas	lùd-ag
daor-sa	fàg-ail	if-rinn	mab-ag
deal-a	fairg-e	im-ich	mag-adh
deif-ir	fall-us	im-pidh	màl-adh

màr-an	oìghr-e	pòsd-a	sòl-as
math-as	oil-ean	prìs-eil	sol-us
mi-àdh	ois-inn	ràs-an	son-adh
mil-is	ol-adh	reoth-a	son-as
mìn-ich	òl-aidh	reus-an	sòr-adh
mì-run	oll-adh	rid-eal	spir-is
mol-adh	on-fha	rogh-a	srad-an
mòr-an	òn-air	rol-adh	stòr-as
muim-e	òrd-ag	rug-adh	suac-an
mul-ad	os-pag	rùn-ach	sum-aid
mur-an	òt-rach	sabh-al	tabh-an
murt-a	pàisd-e	sag-art	tag-air
nàd-ar	pas-gan	sal-ach	tagh-ar
neul-ar	pean-as	sal-an	tair-is
nodh-a	pears a	seal-an	tal-ach
ob-adh	pìob-an	seò-mar	tàl-adh
ob-air	plath-a	sìod-a	tal-amh
ob-ann	pob-ull	sios-ar	tàl-ann
oc-rach	pòc-adh	snàg-an	tàll-a
oc-ras	poc-adh	soc-air	tan-adh
òg-lach	pòg-adh	sod-an	tàn-asc
oib-re	pòg-an	sol-amh	tàs-an
oid-eas	pòs-adh	sol-ar	tas-tan

teom-a	tùrs-a	uimp-e	ùr-fhàs
tim-eil	tur-us	uir-ead	ùr-lar
tiot-a	uath-a	uir-igh	ùr-lann
tir-mòr	uabh-ar	uisg-e	urr-ad
tob-ar	uain-e	ul-aidh	urr-adh
tog-ail	uainn-e	ull-amh	ùrr-ail
tòm-as	uaip-e	ult-ach	urr-am
tor-adh	uamh-as	um-aibh	urr-as
torr-an	uas-al	umh-al	ur-sann
tòst-al	ubh-al	ung-adh	us-adh
tuill-e	udh-ar	ungt-e	usg-ar
tùr-ail	uibh-ir	ùr-aich	ùt-rais

Am bì. Gu so. An dè. Gu ro. Le mo. Ta so. Ni se. Sì ni. Ro òg. Ni si. Ni mi. Be so. De so Mi'n so. E'n so. Bhà iad. Tha sin. Làn mòr. Cor aon. Tog fàd.

An so. Is mi. Co e. Ta sinn. Tum sin. Aon. olc. Air ais. Lòn bog- Mìr clò. Fan riu. Ruig orm. Làr lom. Ann an so. Làn àrd. Can sin. Eun beò. Lòd mòr. Mìr òir.

Dean maith. Cuir sìol. Thog siad. Port bàta. Leum suas. Aran geal. Each mall. Ràmh trom. Seòl maith. Bord bàta. Mart bochd. Bean mhòr. Fear teòma. Bròg bheag. Gabh tàmh. Rìgh maith. Saor sinn. Damh donn. Pill sinn. Ruig òirn. A ta mi. Bha e 'n so. Tha e beò. Sgap e sinn. Tha e 'n so. Lot siad iad. Is mòr 'eud. Am gu gul. Co tha 'n sin? Is mor 'àdh. Ta mi beò. Bha e ann. Bha iad lag. Tha e aig. Cha tig e. Rinn mi so. Cha 'n eil mi. Thog iad tigh. Tha clach trom. Tha solus maith. Tha eòlas maith. Tha 'n duine olc. Na dean breug. Na gabh fearg. Na bi dàna. Ach bi ciuin. Agus bi umh-al. Na marbh cuil-eag. Na creach nead. Na dean goid. Na gabh farm-ad. Rach do'n sgoil. Na bi leisg. Gluais gu glic. Treig an t-olc. Tha déigh aig air. Thug e dhomh e. Bha e shuas an sud. Tha e

thall an sin. Cuir air falbh e. Tilg sìos a' chlach. Leubh do leabh-ar. Tholl e a' bhròg. Chiùrr e a' chos. Dean so a nis. Thig suas an so. Fag a nì sin. Ghar se a chos-an. Shìn e a làmh. Thug i dhà e. Rinn iad cron mòr. Dh'fhuin i an t-aran. Tha feum mòr air. Tha an cuan mòr. Dean iad mar so. Na cuir dragh orm. Is fuar an reotha. Is blàth a'ghrian. Tha a ghaoth a' tuath fuar. Agus a' ghaoth a' deas blàth.

Focail anns am bheil Seachd, agus Ochd Litrichean.

àbh-aist	àil-ghios	ait-reabh
abh-ainn	aim-beart	alb-ainn
ac-fhuinn	aimh-eal	amh-airc
àdh-mhor	aimh-leas	àmh-ghar
àdh-laic	ain-neart	amh-lair
àich-eadh	air-giod	amh-luidh
aid-mheil	aith-nich	àmh-uinn
ail-bhinn	aith-ris	ann-aibh

àn-radh	barr-iall	bual-adh
aodh-air	bàs-aich	buil-eann
aon-deug	bàth-adh	cabh-air
aos-mhor	bead-radh	cabh-lach
àrd-aich	beal-ach	cabh-sair
àrd-inbh	beart-as	caib-deil
arm-achd	beuc-ach	càin-eadh
as-bhuain	bith-bheò	càird-eas
ath-dhìol	biùth-as	caith-ris
ath-ghin	bliadhn-a	caoch-ail
ath-roinn	bochd-an	caor-aich
ath-sgal	bòid-ich	caomh-ag
ath-sgeul	bol-trach	càrn-adh
ath-thog	bràgh-ad	carr-aig
bà-bhuinn	brat-ach	casg-adh
bàigh-eil	briath-ar	cath-air
bail-each	brionn-al	ceang-ail
bain-didh	bris-eadh	ceart-as
baist-idh	bròn-ach	ceud-ghin
balbh-an	bruad-ar	ceus-adh
ban-daidh	buabh-ull	cìoc-ras
ban-trach	buadh-ach	cìs-mhaor
barr-achd	buair-eas	clàrs-air

clog-aid	fàll-uing	lann-air
cobh-ar	fiabh-rus	làth-air
coinn-eal	foch-air	leigh-is
cubh-aidh	foll-ais	lom-radh
dabh-ach	gabh-ail	luìbhr-e
daìmh-eil	geal ach	mad-uinn
deal-aich	geòc-ach	mair-eann
dearc-adh	gi-dheadh	mal-airt
dearm-ad	gìog-an	mall-uich
dèars-adh	glioc-as	marc-ach
deas-aich	iadh-adh	màth-air
deas-lànn	iarm-ad	mèil-ich
deif-rich	im-cheist	meogh-air
deòn-ach	inn-ein	mi-bheus
dìomh-air	iochd-mhor	mi-mheas
dleas-nas	ìomh-aigh	mith-ich
eabh-radh	ìomp-aidh	nàmh-aid
ealt-ainn	ìot-mhor	nàr-aich
éisd-eam	iuch-air	nath-air
eud-mhor	iùdh-ach	nigh-eadh
faic-inn	labh-air	nigh-ean
fàilt-ich	lagh-ail	ochd-nar
fàis-nich	làn-achd	oìdh-che

oìllt-eil	seall-adh	tagh-adh
oth-aisg	seud-an	taic-eil
paidh-ir	sgrùd-adh	taing-eil
pàill-iunn	sil-eadh	tairbh-e
pàit-each	silt-each	tais-bein
peac-adh	sir-eadh	tait-nidh
peigh-inn	siubh-al	tàl-fuinn
pis-each	slàint-eil	teag-asg
piuth-ar	snàth-ad	tean-ail
pras-gan	soc-rach	teas-ach
prìos-an	sogh-ail	teas-airg
rabh-adh	soill-eir	tinn-eas
reul-tan	spior-ad	tionn-dadh
riar-aich	sùg-radh	tiuigh-e
rionn-ag	suidh-ich	tog-radh
ro-fhial	suip-eir	tomh-ais
roimh-ràdh	sult-mhor	tois-each
ro-ìosal	suth-ain	tòis-ich
rùsg-adh	tàbh-achd	thug-am
sàbh-ail	tabh-air	tuig-eam
saìbh-ir	tabh-uil	tuin-ich
saogh-al	tach-air	uachd-ar
saor-adh	tag-radh	uair-ibh

uall-ach	uinn-eag	ur-choid
uchd-ach	ùir-neis	ur-chair
ùd-laidh	uisg-idh	ùr-nuigh
uil-eann	ump-air	urr-ainn

Thà an oidhche dorch. Bheir a' ghrian so-lus. Agus teas do'n t-saogh-al. Chi sinn le'r sùil-ibh. Cluinn-idh sinn le'r cluas-aibh. Gluais-idh sinn le'r cosaibh. Labh-raidh sinn le'r teang-a. Ith-idh sinn le'r fiac-laibh. Cum-aidh sinn le'r làmh-aibh. Tha iad feum-ail uile. Is math gu'm bheil iad ag-ainn. Am bheil sgeul ùr a-gad? Cha'n'eil sguel ùr a-gam féin. An do leubh thu do leas-an? Bha a'ghrian air dol fuidh-e. Agus an oidh-che air teachd. Bha an lahta air dol seach-ad. Bu mhith-ich dhòibh fois a ghabh-ail. An toil leat a bhi moch air do chois? Cha'n àill leam a bhi leisg. Is trom a ni leam féin clach. Ni a' chearc agus na h-eoin cron. An robh thu gu

tinn? Tha mi air fas slàn. Tha ceòl nan eun glé bhìnn leam féin. Is mòr na tuinn a bhios air a' chuan. Tha bàta 'n sud air bhàrr nan tonn. Shuidh-ich iad an lìon air son an éisg. Na dean strì ri duin-e gun aobh-ar. A mhic éisd thusa agus bi glic. Is sona an duin-e a' bhios glic. Ma 's àill leat a bhi glic tréig an t-olc. Far am bheil tuigse tha sìth. Tha feur a' fas as an tal-amh. Tha na h-eich glé làid-ir. Cha leur dhuinn a' ghaoth. Ged a tha sinn a' cluinntinn a fuaim. Cia lion meur a thà air do làmh-aibh?

Focail anns am bheil Naoi, agus Deich Litrichean.

aìmh-reidh	aoibh-neach	ath-sgrìobh
ain-fheoil	aoidh-eachd	ath-theachd
ain-fhiach	aon-fheachd	bailc-each
ainm-chlàr	ath-bheachd	bail-teach
àird-eachd	ath-dhruid	baist-eadh
airm-chrios	ath-ghearr	ball-chrith

ban-fhàidh	briath-rach	dèigh-laimh
ban-fhlath	broill-each	diadh-aidh
bann-dùirn	bros-nuich	dligh-each
baoisg-eil	bruich-eadh	doil-gheas
beachd-ail	buach-aill	dorch-aich
beart-aich	buann-achd	droch-shùil
beath-aich	caid-reamh	ean-chainn
beoth-aich	caith-ream	eas-bhuidh
bith-bhuan	champ-aich	éisd-eachd
blàth-aich	caoimh-neil	fa-dheoidh
bliadhn-ach	caomh-ainn	fàis-neachd
bochd-ainn	ceann-saich	fail-chios
bòidh-each	chladh-aich	faoin-eachd
boilsg-ean	cliuit-each	faon-tradh
brat-bròin	coimh-each	fhao-tainn
breachd-ad	còmh-nuich	fas-bhuain
breachd-an	crann-chur	féin-mhort
breachd-ag	creid-sinn	féin-spéis
breagh-achd	cùbh-raidh	fìon-dearc
breis-leach	daing-neach	fìor-ghlan
breith-nich	deal-raich	fios-raich
breoth-adh	deas-ghnàth	flaith-eas
breug-aich	deich-eamh	fòir-neart

fois-neach	ion-mhuinn	meadh-rach
fuas-gladh	ionn-suich	meall-tair
fuigh-eall	ionn-suidh	mheud-aich
fuilt-each	labh-raidh	mì-dhreach
gàir-theas	laìmh-sich	mill-seachd
gaisg-each	làmh-dheas	mill-teach
geal-bhonn	leas-raidh	muin-ghinn
geall-tainn	leth-cheann	mùir-neach
geamh-radh	léir-sgrios	naìmh-deas
geìmh-libh	leth-iomall	naomh-achd
geur-chuis	leum-naich	naomh-aich
ghiòrr-aich	lìomh-aidh	nèamh-aidh
glaodh-aich	lìon-obair	neamh-nuid
gleachd-adh	luach-mhor	neart-mhor
ghnàth-aich	luadh-ghair	neo-chiont
gnìomh-ach	buain-each	'n iar-dheas
ghoirt-ich	luchd-aich	'n iar-thuath
ghràdh-ach	luigh-eachd	nuadh-aich
ghràs-mhor	lùth-chleas	nuadh-fhear
ìnn-leachd	maìgh-dean	oìgh-reachd
iochd-mhor	maigh-stir	òir-dheirc
ìoc-shlaint	mail-ghean	òir-ghreus
iom-ghaoth	m'ann-sachd	pàirt-each

pàirt-fhear	seachd-ain	strìop-ach
peill-ichd	seach-ran	struidh-eil
peirc-eall	seas-mhach	suaimh-neas
peirc-leach	seas-mhachd	suairc-eas
plàigh-eil	sèimh-eachd	tach-raidh
plaosg-adh	seòlt-achd	tàmh-neul
ploidh-isg	sgàin-eadh	tait-neach
pluic-each	sgaoil-eadh	tàmh-shuain
plunn-drain	sgiamh-ach	teas-ghràdh
prais-each	sgìr-eachd	tiamh-aidh
prionn-sail	sgrìobh-adh	tiamh-achd
saìbh-reas	sgriob-tuir	tim-chioll
saìghd-ear	sìorr-uidh	tionn-dadh
sàith-each	slabh-ruidh	tlachd-mhor
sannt-ach	slat-shiuil	tòimhs-ean
saoil-sinn	sleamh-uinn	toinn-eamh
saors-ainn	smachd-aich	traogh-adh
saor-thoil	smuaint-ich	treabh-adh
saothr-aich	soill-seach	treas-cuid
seachd-adh	soirbh-ich	treòr-aich
seach-nadh	spionn-adh	triob-laid
seachd-amh	spìos-raidh	truaill-idh
seachd-deug	srtìoch-adh	thubh-airt

tuigs-each	tuisl-eadh	uaig-neach
thùir-ling	tuis-lich	uais-leachd
tùirs-each	uaibh-reach	uir-ghioll

Tha cùig meoir air mo laìmh dheis. Agus tha cùig eile air mo laìmh chlì. Ni cùig agus cùig deich. Mar sin tha deich meoir air mo làmh-aibh. Co dheth a tha eud-ach air a dhèan-amh? De chlòimh a tha fàs air na caoir-ich. An robh thu anns an sgoil an dé? Am bheil thu a'dol do'n tigh-sgoil? An robh thu aig an tigh an dé? Thig agus dean suidhe laimh rium an so. Ni clann mhath gach ni a dh'iar-as am màth-air orr-a. Cha bhi clann mhath a' cluich air an t sà-baid. Inn-sidh droch chloinn breug-an. Fan-aidh iad as an sgoil. Cha dean clann mhaith sin. Inn-sidh iad an fhìr-inn. Cha dean iad breug. Cha mhill iad ni sam bith. Bith-idh iad ciuin agus umh-al. Cha bhi iad ri trod no ri caon-nag. Cha chuir cloinn mhath fearg air

neach sam bith. Cha bhi iad 'nan tàmh. Ach bith-idh iad ri feum. Cum-aidh siad iad féin glan. Cha mharbh iad cuil-eag. Cha chreach iad nead. Cha chiùrr iad each no mart. Ach ni droch chloinn gach ni dhiubh sin. An toil leat a bhi anns an sgoil? Nigh t'eud-an agus do làmh-an. Dean thu féin deas air son na sgoil-e. Na bi cluich air an t-slighe do'n sgoil. Suidh sàmh-ach ann ad àite féin. Na leubh luath an tois-each. Bi umh-al do'n mhaigh-stir. Agus ciuin ris a' chloinn uile. Agus bith-idh gràdh aca uile dhuit. Thoir fai-near ciod a tha thu a' leubh-adh. A chum-gu'n tuig thu e. 'S ann mar sin a gheibh thu eòlas. Cha'n 'eil e math a bhi gun eòlas.

Tha uisge math a chum òl. Is olc a ni misg. Tha fhios agam air sin. An innis thu dhomh mo leas-an? Am bheil do leas-an agad gu ceart? Feum-aidh e a bhi ag-ainn gu ceart. Cha

'n fheud sinn a bhi 'nar tàmh. Na bi a' labh-airt anns an sgoil. Thoir aire do gach pong. Tha éir-idh moch math a chum slàinte. Ni eoin nid dhoibh féin air feadh nan cnoc. Cha chòir dragh sam bith a chuir orra. Tha fearg air Dia ri droch chloinn.

Na bi toil-ichte gus am bi thu a'd' sgoil-eir math. Cleachd dìch-ioll agus foigh-idinn a chum fògh-lum. Iarr seòl-adh air gach neach a chum 's nach bi thu a' d' ùm-aidh. Tha neach gun eòlas cos-mhuil ri mìr de chloich luach-mhor gun snaidh-eadh. Uime sin dean dìch-ioll a chum eòlas math fhaot-ainn.

Agus tam-úll beag 'na dhéigh sin. Agus an nuair a thàin-ig iad gu tìr. Agus chuir iad eud-ach féin uime. Agus air suidhe dhoibh, rinn iad faire air an sin. Oir bha mo mhac so marbh, agus tha e beò a rìs. Thoir an aire dhuit féin, an t-eag-al gu'n dèan thu cron. Is sona iad-san a ni toil Dé.

Agus shìn an rìgh a mach an t-slat oir. Agus nach leig thu leam gus an sluig mi sios mo shile. O, nach robh sibh uile nar tosd! agus be sin bhur gliocas. Agus cuir-idh e mach iad, agus tilg-idh iad bun os-ceann an tal-amh. Pill sinn a Dhé ar slàinnt, agus tog t' fhearg dhinn. Gu bràth am bi corr-uich ort ruinn? an sìn thu t' fhearg o linn gu linn. A Dhé, ar sgiath, faic agus amh-airc air gnùis t' Aon ungta. Saor-ar am fìr-ean o theinn; ach thig an droch dhuine 'na àite. Gheibh bean ghràs-ail urr-am, agus cos-naidh daoine làid-ir saibh-reas. Cia min-ic a chuir-ear coinn-eal nan aing-idh as, agus a thig an sgrios orra? Do Dhia an teag-aisg neach air bith eòl-as, agus gur e féin a bheir breth orra-san a ta àrda. Do Dhia am feud duine a bhi tarbh-ach, mar a dh' fheud-as esan a ta glic a bhi tarbh-ach dha féin. Gabh sa nis eòl-as air-san, agus bi 'an sìth: mar sin thig math a' d' ionn-suidh. Och

gun fhios ag-am c'ait am faigh-inn es-an, agus gu'n dthig-inn a dh' ionn-suidh 'àite. An d'thug thu fai-near an t-slighe o shean, air an d' im-ich daoine aing-idh? Na im-ich ann an slighe nan aing-idh, oir is e an deir-eadh am bàs. Gabh, guidh-eam ort, an lagh o 'bheul Dé, agus cuir suas a bhriath-ran ann a' d' chridhe. Agus cuir-idh tu suas òr mar dhus-lach, agus òr Ophir mar chlach-aibh nan struth. Ni thu ùrn-aigh ris, agus éisd-idh e riut, agus diol-aidh tu do bhòid-ean. Am bheil àir-eamh air bith air a shlòigh, agus cò air nach èir-ich a sholus? Cho fhada is a bhois m' an-ail ann-am, agus spior-ad Dhé ann am chuinn-ein-ibh. Cha labh-air mo bhil-ean aing-idh-eachd, agus cha chan mo theang-a cealg. Oir a ta fhios ag-am gu'n d'thoir thu mi gu bàs, agus a chum an tighe a dh'òrd-uich-eadh do gach uile bheò.

CRIOCH.

Clo-bhuailte le Ander-son agus Brise.

LEABHAR:

AIR SON NA DARA BUIDHNE

ANNS NA

SGOILIBH GAE'LACH

GLUASADACH.

Teagaisg leanabh a thaobh na slighe air an còir dha imeachd; agus an uair a bhios e sean cha tréig e i.—Gnàth-fhocail xxii. 6.

Esan a ghràdhaicheas fòghlum, gràdhaichidh e eòlas.
Gnàth-fhocail xii. 1.

Agus theagaisg iad ann an Iuda, agus leabhar lagha an Tighearna aca; agus chaidh iad mu'n cuairt air feadh uile bhailtean Iuda, agus theagaisg iad an sluagh.—2 Eachdraidh xvii. 9.

AN DARA CLO-BHUALADH.

DUNEIDIN:

AIR A CHLO-BHUALADH AIR SON A' CHOMUINN A THA CUMAIL SUAS NAN SGOILEAN GAE'LACH ANN AN GAELTEACHD AGUS EILEANAIBH NA H-ALBA.

1825.

Foc-ail Thrì, Cheith-ir, agus Chùig earr-ann-an.

ab-ach-adh
ab-stol-achd
ac-ar-achd
ach-mhas-an
adh-al-tran-as
adh-arc-ach
adh-lac-adh
ag-ar-tas
àibh-ir-sear
ai-bi-dil
aid-each-adh
aigh-ear-ach
àil-ghios-ach
àill-eag-an
aim-beart-ach
aìmh-leas-ach
aìmh-reit-each
aim-sir-eil
ain-eol-ach
aing-idh-eachd

ainm-each-adh
ainn-is-eachd
àird-e-deas
àird-e-tuath
àird-an-ear
àird-an-iar
aith-reach-as
aithn-each-adh
al-trum-ach-adh
al-tach-adh
al-tach-adh-beath-a
am-ar-bruth-aidh
a-na-caith-eadh
a-na-ceart-as
a-na-cneasd-a
a-na-ca-throm
a-na-goir-eas-ach
an-aoibh-inn
an-aoibh-inn-each
an-dàn-a

an-dàn-ad-as
ain-diadh-aidh
ain-diadh-achd
an-earbs-a
an-earbs-ach
an-mhainn-eachd
an-iochd-ar
àn-rath-nach
an-shoc-air
ann-tog-radh
ann-trom-aich
ann-trom-ach-adh
ann-dòch-as
aoidh-eal-achd
aor-nag-an
aon-ar-an
aon-fhìllt-eachd
aon-inn-tinn
àrd-aing-eal
àrd-bhreith-eamh
àrd-cheann-as
àrd-chomh-airl-e
àrd-chumh-achd

àrd-inbh-each
àrd-inn-tinn-each
àrd-shag-art
àrd-shean-adh
àrd-uachd-ar-an
àrd-ùgh-darr-as
as-lach-adh
ath-air-céil-e
ath-ais-each
ath-arr-ach-adh
ath-bheoth-ach-adh
ath-cheann-aich
ath-chuing-e
ath-dhìol-adh
ath-ghoir-id
ath-ghin-eamh-uinn
ath-iarr-tas
ath-leas-ach-adh
ath-leas-aich
ath-nuadh-aich
ath-nuadh-ach-adh
ath-sheall-adh
ath-shealbh-aich

ath-sheach-ran
bac-na-ruidh-e
bac-na-h-ios-guid
bach-lag-ach
bad-mull-aich
bàigh-eal-achd
ball-àbh-achd-ais
ball-amh-airc
ball-mag-aidh
ban-al-trum
ban-al-trum-achd
ban-adh-al-tran-
ach
ban-a-char-aid
ban-a-chliamh-
uinn
ban-a-mhaigh-stir
bann-stiùbh-ard
bann-tuath-an-ach
baoth-shùg-radh
bàs-ach-adh
bàs-mhor-achd
beachd-ach-adh

bean-bainn-se
bean-chinn-idh
bean-ghlùin-e
bean-shiùbhl-aidh
bean-uas-al
beath-ach-fiadh-
aich
beath-ach-adh
beoth-ach-adh
beoth-al-achd
biadh-maidn-e
biadh-nòin
biadh-feasg-air
biadh-siubh-ail
biadh-brist-e
bith-bhriathr-ach
bith-bhuan-tachd
boir-ionn-ach
bolg-shaigh-ead
braigh-dean-as
brat-sgàil-e
brat-spéil-idh
brath-air-ath-ar

brath-air-màth-ar
brath-air-céil-e
breith-ean-as
breith-buìdh-each-
ais
breith-neach-adh
breug-air-eachd
bros-nach-adh
bruaid-lean-achd
brùid-eal-achd
buach-aill-eachd
buadh-al-achd
buair-eas-ach
buan-mhair-eann-
ach
buil-each-adh
bun-ailt-each
bun-ailt-eachd
cabh-ag-ach
càil-eig-in
càil-eachd-an
caill-each-oidhch-e
caillt-ean-ach

cais-reag-ach
caith-e-beath-a
caith-ream-ach
caith-ris-each
camh-an-aich
camp-ach-adh
caoch-laid-each
caoin-shuar-ach
caomh-al-achd
car-ach-adh
car-than-achd
cath-air-rìogh-ail
cead-aicht-e
cealg-air-eachd
ceann-airc-each
ceann-fèadh-na
ceann-làid-ir
ceann-sach-adh
ceas-nach-adh
ciall-ach-adh
cìr-mheall-a
clach-air-eachd
clach-ois-inn

clàrs-air-eachd
clo-bhual-adh
clach-shneachd-a
clach-mheall-ain
clach-mhuil-inn
cluaint-ear-achd
cluais-fhàin-e
cnuimh-eag-an
cobh-art-achd
coimh-ear-snach
coimh-ead-achd
co-fharp-uis
co-fhreag-radh
coimh-lion-adh
coin-eall-ach
cois-rig-eadh
còmh-lach-adh
comh-air-leach
co-aont-aich
co-chreut-air
co-dhùn-adh
co-fhlaith-eachd
co-fhreag-radh

co-fhul-ang-as
co-fhurt-'ear
co-luad-ar
cor-ra-bhàn
cor-ra-ghlas
craobh-sgaoil-eadh
crìoch-naicht-e
crith-thalmh-ainn
crith-reoth-adh
cruinn-each-adh
cruth-ach-adh
cruth-ath-arr-ach-adh
cuairt-each-adh
cud-throm-ach
cuil-bheart-achd
cuìmh-neach-adh
cùl-chàin-eadh
cùl-sleamh-nach-adh
cumh-achd-ach
daìng-neach-adh
daon-achd-ach

deadh-bheus-ach
deadh-iom-radh
dearg-las-adh
deas-pair-eachd
diadh-aidh-eachd
dì-chioll-ach
dì-chuimh-neach
dìogh-alt-air
dìomh-air-eachd
doil-gheas-ach
do-leas-aicht-e
dors-air-eachd
dòr-uinn-each
do-thuig-sinn
dubh-aig-ean
duil-ich-inn
dùr-achd-ach
ea-dar-ghuidh-e
ea-dar-mheadh-on-'fhear
ea-dar-mhìn each-adh

ea-dar-sgar-achd-uinn
ear-al-ach-adh
eas-aon-achd
eas-bhuidh-each
eas-ìon-raic
eas-ùmh-lachd
éig-neach-adh
eis-im-pleir
eus-aont-as
fàbh-ar-ach
fad-fhul-ang-ach
faic-ill-each
fàill-inn-each
fàilt-each-adh
fair-each-adh
fall-ain-eachd
fann-ach-adh
fàs-ach-adh
fear-saor-aidh
féin-fhios-rach-adh
feòl-mhor-achd

fionn-air-eachd
fìr-inn-teachd
fòg-arr-ach
foigh-id-neach
foills-icht-e
fòir-éig-inn
freumh-ach-adh
frith-eal-adh
fuar-chràbh-adh
fuil-eachd-ach
furt-ach-adh
gàir-deach-as
gàir-eachd-aich
gairm-choil-each
gairm-éif-eachd-ach
gairm-pòs-aidh
gaoth-a-deas
gaoth-a-tuath
gaoth-a-n'ear
gaoth-a-n'iar
geal-ach-ùr
geal-ach-adh
geall-daing-neach-aidh
geò-cair-eachd
geur-fhios-rach
geur-leanmh-uinn
geur-mhoth-ach-adh
geur-rann-sach-adh
ginn-eamh-uinn
giorr-ach-adh
gliong-ar-saich
gnàth-ach-adh
gnàth-fhoc-al
greadh-nach-as
grunn-ach-adh
iar-guinn-each
ion-al-tradh
ìnn-leachd-ach
ìnn-tinn-each
iom-a-gain-each
iom-chuidh-eachd

iom-luasg-adh
iom-rait-each
iom-sgar-adh
iong-ant-ach
ìon-rac-an
ir-is-leachd
ir-is-leach-adh
it-eal-aich
iùnn-sach-adh
lag-chridh-each
laimh-seach-adh
làmh-choill-e
làmh-sgrìobh-aidh
làn-fhios-rach
làn-shoill-eir
làth-air-eachd
lean-bhuinn-each
leann-an-sìth
leann-an-achd
leth-trom-ach
lèir-sinn-each
leis-geal-ach
leth-iom-all-ach

leubh-ad-air
leum-nach-uaine
leas-ach-adh
lìon-eud-ach
lìon-mhoir-eachd
lit-ir-dheal-ach
aidh
long-bhrist-eadh
luchd-coimh-id-
eachd
mac-ant-achd
mad-adh-all-uidh
maìgh-deann-a
maìgh-stir-sgoil-e
màir-neal-ach
maith-ean-as
mall-ach-adh
mas-lach-adh
màth-air-aobh-air
meall-tair-eachd
meanbh-chuil-eag
mear-achd-ach
meas-arr-achd

meòr-ach-adh
meud-aich-ear
meud-aich-idh
mi-bhuìdh-each-as
mi-chaoimh-eil
mi-chliùit-each
mi-chreid-imh
mi-dhiadh-aidh
mi-dhleas-an-ach
mi-dhò-chas
mi-fhall-ain-eachd
mi-fhaigh-id-inn
mi-fhort-an
mi-fhort-an-ach
mi-fhur-ach-air
mi-gheim-nidh
mi-ghnàth-aichte
mi-ghoir-eas-ach
mi-iom-chuidh
mi-lagh-ail
mi-mhais-each
mi-mhis-neach
mi-mhodh-ail
mi-naomh-achd
mi-nis-treal-achd
mionn-ach-adh
mìor-bhuil-each
mi-shìobh-alt-a
mi-shoc-rach
mi-thaing-eil
mi-thait-neach
mi-thuigs-each
mòr-al-achd
mòr-chuis-each
moth-ach-adh
moth-ach-ail
muin-ghin-each
muinn-tear-as
nàb-uidh-eachd
naomh-ach-adh
nath-air-nimh-e
neart-ach-adh
neo-air-idh
neo-àr-aidh

neo-bhàs-mhor
neo-chaoch-laid-
 each
neo-chealg-ach
neo-choir-each
neo-chìnnt-each
no-chrìoch-nach
neo-chomas-ach
neo-gheim-nidh
neo-ghlainn-e
neo-ghoirt-icht-e
neo-ghràs-mhor
neo-shòl-as-ach
neo-thait-neach
neo-tharbh-ach
neo-thim-chioll-
 ghearr-adh
neo-thim-chioll-
 ghèarrta
neo-thoillt-inn-each
neo-thorr-ach
neo-thruaill-idh
neo-thuigs-each

nigh-ead-air-eachd
nuadh-aicht-e
ob-air-ghréis
ob-air-shnàth-aid
ob-air-thein-e
ob-air-uisg-e
og-luidh-eachd
òg-mhad-uinn
oid-iunn-saich
oil-thir-eachd
oir-chios-each
òir-dheirc-eas
òr-an-mol-aidh
painn-tir-eachd
pàirt-each-adh
pìob-air-eachd
pòit-eir-eachd
priomh-ath-air
priomh-uachd-ar-an
prìos-an-ach
pung-all-achd
rag-mhuin-eal-achd
rag-air-eachd

ràit-each-ail
ràit-each-as
ranns-ach-adh
réit-each-adh
reus-an-ach-adh
riagh-ailt-each
riar-ach-adh
rìgh-chaith-ir
rìogh-ach-adh
ro-bheart-ach
ro-bhàigh-eil
ro-chùr-am-ach
ro-dhùr-achd-ach
ro-thait-neach
ro-thal-mhaidh
roi-aith-nich
roi-chraic-ionn
roi-òrd-ach-adh
roi-sheall-adh
ruag-air-eachd
rùn-dìomh-air
sàbh-al-adh
sag-art-achd

saoibh-ir-eachd
saìgh-dear-achd
samh-lach-adh
sannt-ach-adh
saobh-chràbh-adh
saobh-chreid-imh
saogh-alt-achd
saors-ainn-eachd
soidh-each-ionn-laid
sàr-mhais-each
seach-ran-ach
sealbh-ach-adh
sealg-air-eachd
seann-tiom-nadh
sear-man-ach-adh
sear-main-ich-e
seasg-air-eachd
seò-mar-aoidh-
eachd
sgar-achd-ainn
sgead-ach-adh
sior-iarr-aidh
sior-losg-adh

sìorr-uidh-eachd
slàn-uigh-ear
slat-rìogh-ail
slat-shuaich-ean-tais
sleamh-nach-adh
smuaint-each-adh
so-aom-adh
so-dhèan-amh
soill-eir-eachd
so-iom-chair
soi-sgeul-ach
sò-las-ach
speur-ad-air
speur-ad-air-eachd
spior-ad-ail
sràid-im-eachd
subh-ach-as
tàbh-achd-ach
taimh-neul-ach
tairbh-eart-ach
tair-is-neachd
tais-bean-ar
tàm-ailt-each

taois-neach-adh
tart-mhoir-eachd
tabh-unn-aich
teachd-an-tìr
teachd-air-eachd
teann-ach-adh
teug-mhail-each
tigh-earn-as
tigh-eir-id-inn
tim-chioll-ghearr-adh
tinn-eas-cléibh-e
tiodh-lac-adh
tiom-chridh-each
tiorm-ach-adh
toi-bheum-ach
toil-ìnn-tinn
toir-bheart-as
toir-measg-adh
treòr-ach-adh
trì-fich-ead
triob-laid-each
trò-cair-each

tròm-inn-tinn-each
tròmp-air-eachd
truaill-idh-eachd
truagh-an-tachd
tuain-eal-ach
tul-chuis-each
tunn-ag-fhiadh-
aich
uachd-ar-an-achd
uair-ead-air
ull-ach-adh
ùgh-dar-as
uil-e-bheann-aicht-
e
uil-e-chumh-achd-
ach

uil-e-fhios-rach
uil-e-ghlòr-mhor
uil-e-iom-lain-
eachd
uil-e-làth-air-each
uil-e-léir-sinn-each
uisg-each-adh
ùmh-lach-adh
urr-am-ach
ur-choid-each
ùr-ghàir-deach-as
ùr-lar-bual-aidh
ùr-labh-radh
us-graich-ean
ùt-rais-each

Feum-aidh an sgoil-eir na h-àir-eamh-nan so iùnn-sach-adh, mun d'théid e ni's fhaide air 'agh-aidh; oir tach-ar-aidh iad air anns na leas-ain a lean-as, agus anns an ath Leabh-ar.

Aon,	1	I	Aon deug,	11	XI
Dhà,	2	II	Dhà-dheug,	12	XII
Trì,	3	III	Trì-deug,	13	XIII
Ceith-ir,	4	IV	Ceith-ir-deug,	14	XIV
Cùig,	5	V	Cùig-deug,	15	XV
Sèa,	6	VI	Sèa-deug,	16	XVI
Seachd,	7	VII	Seachd-deug,	17	XVII
Ochd,	8	VIII	Ochd-deug,	18	XVIII
Naoi,	9	IX	Naoi-deug,	19	XIX
Deich,	10	X	Fich-ead,	20	XX

Deich 'ar Fhich-ead, - -	30	XXX
Dà Fhich-ead, -	40	XL
Dà fhich-ead 'sa deich, -	50	L
Trì fich-ead, - -	60	LX
Trì fich-ead 'sa deich, -	70	LXX
Ceith-ir fich-ead, - -	80	LXXX
Ceith-ir fich-ead 'sa deich, -	90	XC
Ceud, no cùig fich-ead, -	100	C
Dà cheud, no deich fich-ead,	200	CC
Cùig ceud, - -	500	D
Mìle, - - -	1000	M

Do bhrìgh-gu'm feum an sgoil-eir na nithe so a leanas iùnn-sach-adh, agus an tuig-sinn, mu'n d'théid e ni's fhaide air 'agh-aidh ; is còir do'n fhear-theag-aisg, saoth-air a ghabh-ail 'na m mìn-each-adh do'n sgoil-eir.

Tha trì-deug de dh'fhogh-airibh dùb-ailte, agus cùig fogh-air-ean trì-fillte anns a Ghàelic.

Na fogh-air-ean dùb-ailte, *ae*, *ai*, *ao*, *ea*, *ei*, *eo*, *eu*, *ia*, *io*, *iu*, *oi*, *ua*, *ui*.

Na fogh-air-ean trì-fillte, *aoi*, *eoi*, *iai*, *iui*, *uai*.

Aig naoi de'n a fogh-air-ibh dùb-ailte, *ai*, *ea*, *ei*, *eo*, *ia*, *io*, *iu*, *oi*, *ui*, tha caoch-ladh de dh'fhuaim-ibh air leth ; ach aig ceith-ir dhiùbh, *ae*, *ao*, *eu*, *ua*, cha'n'eil ach aon fhuaim ; air an aobhar sin, neo-chaoch-laid-each.

Tha aon fhuaim air leth, agus neo-chaoch-laid-each aig gach aon de na fogh-air-ibh trì-fillte, agus a ghnàth fada.

Tha fuaim fhada ghnàth aig *ae*, *eu*,

ia, *ua*, agus is ainn-eamh a tha fuaim goir-id aig *ao ;* ach aig a chuid eile de na fogh-air-ibh dùb-ailte tha mar-aon, fuaim fada, agus goir-id.

Tha an riagh-ailt so a leanas, a' feuch-ainn lìon-mhor-achd nam fuaim-ibh, a th'aig na fogh-air-ean dùb-ailte air leth.

Aig.	ae, ao, eu, ua,	cha'n'eil ach aon fhuaim.
Aig.	ia,	tha trì fuaim-ean.
Aig.	eo, iu, ui,	tha ceith-ir fuaim-ean.
Aig.	ai, io,	tha cùig fuaim-ean.
Aig.	ei,	tha seachd fuaim-ean.
Aig.	oi,	tha ochd fuaim-ean.
Aig.	ea,	tha naoi fuaim-ean.

Cha'n'eil fuaim na dara litir, ann an *ea*, agus *eu*, aig àm air bith air a chluinn-tin. Tha eis-im-pleir-ean air an duil-eig eile a tha 'soill-eir-each-adh gach caoch-ladh suidh-each-aidh, agus fuaim a th'aig na fogh-aire dùb-ailt.

Tha an riagh-ailt so, a soill-eir-each-adh, caoch-ladh fuaim-ean, agus suidh-each-adh, nam fogh-aire dùb-ailte. Tha fuaim nan lit-rich-ean ead-ailt-each, anns an riagh-ailt so goir-id.

Eis im-pleir-ean. — Eis-im-pleir-ean.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	1	2	3	4	5	6	7	8	9
ae	ae	—	—	—	—	—	—	—	—	Gàel								
ai	ai	i	ai	a	a	a	—	—	—	faidh	claidhe	saighde	failte	tais	gairm			
ao	ao	—	—	—	—	—	—	—	—	caora								
ea	ea	a	e	e	e	e	a	a	a	feall	speal	dèan	fear	easlan	fead	cearna		
ei	ei	ei	ei	ei	e	e	e	—	—	sgéimh	meidh	féidh	greigh	meise	éigin	eich	geal	itheadh
eo	eo	eo	o	o	—	—	—	—	—	eòlas	beoth-ail	leòmhann	deoch					
eu	e	—	—	—	—	—	—	—	—	teum								
ia	ia	ia	è	—	—	—	—	—	—	fiall	ciall	cià						
io	io	io	i	i	u	—	—	—	—	dìol	iolach	iodhal	crios	cionta				
iu	iu	iu	u	u	—	—	—	—	—	fiù	iuchair	diù	tĭugh					
oi	oi	oi	oi	o	o	o	o	o	—	òigh	troidh	oìdhche	moid	toic	fòid			
ua	ua	—	—	—	—	—	—	—	—	cuan						fois	doire	
ui	ui	ui	u	u	—	—	—	—	—	suidh	buìdhne	dùil	muir					

Tha na comh-fhogh-air-ean so, *bh*, *ch*, *dh*, *gh*, *mh*, *ph*, *sh*, *th*, gu bith-eannt a tach-airt anns a' Ghàelic ; air an aobh--ar sin is còir do'n sgoil-eir min-eòlas a ghabh-ail orra.

'N uair a tha an *h*, air a' ceang-al ri a h-aon de na comh-fhogh-air-ibh eile, tha iad a' càll am fuaim féin, agus anns an t-suidh-each-adh so, tha iad a' faot-ainn fuaim eile, nì, a shoill-eir-ich-eas an riagh-ailt so a leanas, agus a mhìn-ich-eas am fear-teag-aisg.

Do bhrìgh nach 'eil rùm anns an leabh-ar so, gu mhìn-each-adh mar a tha an teanga air a cleachd-adh anns na fuaim-ibh aig na comh-fhogh-air-ibh so, tha eis-im-pleir-ean air an tabh-airt air na fuaim-ibh.

Comh-fhogh-aire.					
bh	*v*	bhuail, gabh.	gh		ghabh.
ch		chaidh, rach.	gh	*y*	gheibh.
ch		chì, eich.	gh		rìgh, sluagh.
dh		dhall, gràdh.	mh	*v*	damh, mhol.
dh	*y*	dhearc.	ph	*f*	phill.
dh		ràdh, bual-adh.	sh	*h*	shuidh, shaoil.
fh		fheara.	th	*h*	thàinig.
			th		maith, thusa.

Is còir do'n sgoil-eir mar an ceud-na min-eò-las a ghabh-air na stad-an-aibh so.

An ceud stad	,
An dara stad	;
An treas stad	:
An ceath-ramh stad	.
Stad ceiste	?
Stad iongantais	!

Stad aig	,	fhad	aon.
Stad aig	;	'sa bhiodh	aon, dhà
Stad aig	:		aon, dhà, trì.
Stad aig	.	tu ag radh	aon, dhà, trì, ceith-ir.

GNATH-FHOCAIL.

CAIB. I.

5 Eisd-idh duine glic, agus meud-
aich-idh e fògh-lum, agus sealbh-
aich-idh duine tuigs-each comh-
airl-ean glice :
7 *Is* e eagal an Tighearna tùs an
eòl-ais : air glioc-as agus teag-asg ni
8 am-ad-ain tàir. A mhic, éisd thusa

ri teag-asg t'athar, agus na tréig
lagh do mhàth-ar:
7 Oir 'nan coron maise *bith-idh*-iad
do d'cheann, agus 'nan slabh-ruidh-
ibh do d' mhuin-eal.
22 Cia fhad, a dhaoine baogh-alta,
a ghràdh-aich-eas sibh baogh-alt-
achd? agus a ghabh-as luchd-foch-
aid tlachd 'nam foch-aid, agus a
bheir amad-ain fuath do eòlas?
23 Pill-ibh ri m' ach-mhas-an: feuch,
dòirt-idh mi mach mo spior-ad
dhuìbh; ni mi aith-nicht-e mo
bhriathra duìbh.
24 A chionn gu'n do ghairm mi,
agus gu'n do dhiùlt sibhse, gu'n
do shìn mi mach mo làmh, agus
nach d'thug duine sam bith an
aire;
25 Ach gu'n do chuir sibh an neo-
bhrìgh m'uile chomh-airle, agus nach
b'àill leibh a bheag do m' ach-mha-
26 san; Ni mise mar an ceudna

gàire ri'r sgrios-sa; ni mi fan-aid
'n uair a thig bhur n-eagal;
27 'N uair a thig bhur n-eagal mar
fhàs-ach-adh, agus a thig bhur léir-
sgrios oirbh mar iom-ghaoith; 'n uair
a thig teinn agus cràdh-cridhe oirbh.
28 An sin gairm-idh iad ormsa, ach cha
fhreag-air mi; iarr-aidh iad mi gu
moch, ach cha'n fhaigh iad mi;
29 A chionn gu'n d'fhuath-aich iad
eòlas, agus nach do rògh-nuich iad
30 eagal an Tigh-earna. Cha b'àill
leo bheag do m' chaomh-airle, rinn
iad tàir air m'ach-mhas-an uile.
31 Uime sin ith-idh iad de thor-adh
an slighe féin, agus lìonar iad le'n
32 innl-eachd-aibh féin. Oir marbh-
aidh claon-adh nan daoine baogh-
alta iad, agus sgrios-aidh soirbh-eas
nan ama-dan iad féin.
33 Ach ge be' dh'éisd-eas riumsa,
gabh-aidh e còmh-nuidh 'an tèar-
uint-eachd, agus bith-idh e saor o
eagal uilc.

CAIB. II. A mhic, ma ghabh-as
tu mo bhriath-ra-sa, agus ma dh'fhol-
uich-eas tu m'aith-eanta maille riut ;
2 Air chor as gu'n aom thu do
chluas ri glioc-as, gu'n leag thu do
3 chridhe air tuigse : Seadh, ri eòlas
ma dh'éigh-eas tu, ri tuigse ma
thog-as tu suas do ghuth ;
4 Ma dh'iarras tu i mar airg-iod,
agus ma rann-saich-eas tu air a son,
mar air son ion-mhas-an fol-aichte ;
5 An sin tuig-idh tu eagal an Tigh-
earna, agus gheibh thu eòlas Dé :
6 Oir bheir an Tigh-earna glioc-as ;
as a bheul *thig* eòlas agus tuigse.
9 An sin tuig-idh tu fìr-eant-achd,
agus breith-ean-as, agus ceart-as,
seadh, gach uile dheadh shlighe.
10 'Nuair a théid glioc-as a steach
ann do chridhe, agus a bhios eòlas
11 tait-neach do d' anam ; Ni ciall do
dhìon-adh, coimh-id-idh tuigse thu :
12 Gu d' shaor-adh o shlighe an

droch dhuine ; o'n duine a labh-ras
20 nithe fiara. Chum gu'n imich thu
ann an slighe dhaoine maithe, agus
gu'n gléidh thu ceum-an-na nam
fìrean.
21 Oir gabh-aidh na h-ìon-rac-ain
còmh-nuidh 'san tìr, agus fan-aidh
22 na daoine foirfe innte. Ach gearr-
ar na daoine aing-idh bhàrr na talmh-
ainn, agus spìon-ar luchd-eus-aont-
ais as.
13 Caib. III. *Is* sona an duine *a*
dh'am-ais-eas air glioc-as, agus am
14 fear *a* gheibh tuigse : Oir *is* fèarr
a ceann-achd na ceann-achd airgid,
agus a buann-achd na'n t-òr.
15 *Is* luach-mhoire i na na seud-an,
agus cha 'n'eil gach ni a's urrainn
thu mhiann-ach-adh r'an coimh-
16 meas rithe. *Tha* saogh-al fada 'na
laìmh dheis ; 'na laìmh chlì saibh-
reas agus urram.
17 *Is* sligh-eanna subh-ach-ais a sligh-

eanna, agus *is* sìth a ceum-an-na
18 uile. *Is* craobh beatha i dhoibh-san
a ni greim oirre, agus *is* sona iadsan
a ghleidh-eas i.
7 Caib. IV. *Is* e gliocas an ni
sòn-ruichte; faigh gliocas, agus
maille ri d' uile fhagh-ail faigh
8 tuigse. Ard-aich i, agus cuir-idh
i suas thu; bheir i gu h-urram
thu, 'n uair a ghabh-as tu a'd' ghlac-
aibh i.
9 Bheir i do d' cheann coron
maise: crùn glòire bheir i seach-ad
23 duit. Leis gach uile dhìch-ioll
gléidh do chridhe; oir as a sin *tha*
24 sruth-an-na na beatha. Cuir uait
am beul fiar, agus na bilean beum-
nach cuir fad-a uait.
6 Caib. VI. Imich a chum an t-
seang-ain, a leisg-ein; thoir fainear
7 a shligh-ean, agus bi glic: Aig
nach 'eil fear-seòl-aidh, fear-amh-
8 airc, no riaghl-ad-air, A dh'ull-uich-

eas a bhiadh 'san t-samh-radh, agus
a chruinn-ich-eas a theachd-an-tìr
'san fhogh-ar-adh.
9 Cia fhad a choid-leas tu, a leisg-
ein? c'uin a dh'éir-eas tu as do
10 chod-al? *Fath-ast* beag-an cod-ail,
beag-an clò chod-ail, beag-an fill-idh
nan làmh gu codal.
11 An sin thig do bhochd-ainn mar
fhear-siubh-ail, agus t'uir-eas-bhuidh
12 mar dhuine fuidh arm-aibh. Duine
nach fiù, fear aing-idh, siùbh-laidh e
le beul ana-cneasda.
13 Caog-aidh e le 'shùil, bheir e
sanas le 'chois, teag-aisg-idh e le
14 'mheur-aibh. *Tha* aing-ealt-achd
'na chridhe, *tha* e a' dealbh-adh uilc
a ghnàth; tog-aidh e aimh-reit.
15 Uime sin gu h-obann thig a
sgrios; gu grad brisear e, gun
16 leigh-eas. Na sea nithe so is fuath-
ach leis an Tigh-earna; seadh, *tha*

seachd nithe nan gràin-eal-achd d'a
anam :
17 Seall-adh àrd, teanga bhreug-ach,
agus làmhan a dhòirt-eas fuil neo-
18 chiont-ach, Cridhe a dhealbh-as
smuaint-ean aing-idh, cosán a bhios
19 luath a ruith chum uilc, Fianuis
bhreug-ach *a* labhras breug-an, agus
esan a thogas aimh-reit eadar
bhràith-ribh.

1 Caib. VIII. Nach 'eil glioc-as
ag éigh-each? agus nach 'eil tuigse
10 a' cur a mach a gutha? Gabh-aibh
mo theag-asg, agus ni h-e airg-iod,
agus eòlas thar an òr thaghta.

11 Oir *is* fearr glioc-as na na clach-an
luach-mhor; agus cha 'n 'eil na
h-uile nithe a dh'fheud-ar a mhiann-
ach-adh r'an coimh-meas rithe.

13 *Is* e eagal an Tigh-earna an t-olc
fhuath-ach-adh; uabh-ar, agus
àrdan agus an droch shlighe, agus
am beul fiar is fuath-ach leam.

12 Iadsan aig am bheil gràdh
dhomh gràdh-aich-idh mi, agus iad-
san a dh'iarras mi gu moch gheibh
20 iad mi. Air slighe a' cheart-ais
treòr-aich-idh mi; ann am meadh-on
cheum-an-na a' bhreith-ean-ais;
21 A chum as gu'n dthoir mi orra-
san le'n ionmh-uinn mi maoin a
shealbh-ach-adh; agus lìon-aidh mi
34 an ionmh-as-an. *Is* beann-aichte an
duine a dh'éisd-eas rium, a' dean-amh
faire aig mo gheat-aibh gach làtha a'
feith-eamh aig urs-ainn-ibh mo dhor-
sa.
35 Oir esan a gheibh mise, gheibh
e beatha, agus gheibh e dèadh-
36 ghean o'n Tigh-earna. Ach esan a
pheac-aich-eas a'm' agh-aidh, ni e
cron d'a anam féin: iadsan uile a
dh'fhuath-aich-eas mi, gràdh-aich-
idh iad am bàs.
6 Caib. IX. Tréig-ibh nithe amaid-
each, agus bithibh beò, agus imich-

9 ibh air slighe na tuigse. Thoir
teag-asg do'n duine ghlic, agus
bith-idh e ni's glice : teag-aisg an
duine coth-rom-ach, agus meud-aich-
idh e ann a'm fògh-lum.
10 *Is* e eagal an Tigh-earna tois-each
a' ghlioc-ais ; agus *is* e eòlas *nithe*
12 naomh, tuigse. Ma bhios tu glic,
bithidh tu glic dhuit féin : ach *ma*
bhios tu ri foch-aid, is tu féin a
mhàin a dh'iom-chair-eas e.
4 Caib. X. Ni làmh na leisge
bochd; ach ni làmh nan dì-chioll-ach
5 beart-ach. Esan a chruinn-ich-eas
anns an t-samh-radh, *is* mac glic e ;
ach esan a choid-leas anns an fhogh-
ar, *is* mac mas-lach e.
17 *Tha* esan a choimh-id-eas fògh-
lum *anns an* t-slighe gu beatha ; ach
tha esan a dhiùlt-as ach-mhas-an air
18 seach-ar-an. Esan a cheil-eas fuath
le bilibh cealg-ach, agus esan a
labh-ras mi-chliù, *is* am-ad-an e.

20 Mar airg-iod taghta *tha* teanga an
fhìr-ein; ach *tha* cridhe nan aing-idh
22 mar ni nach fiù. Ni beann-ach-adh
an Tigh-earna saìbh-ir, agus cha
chuir e doilgh-eas 'na chuid-eachd.
23 *Tha* e mar shùg-radh do'n ama-
dan olc a dhean-amh; ach *tha* glio-
25 cas aig fear na tuigse. Mar a
théid an ioma-ghaoth thairis, mar
sin cha *bhi* an droch dhuine ni's mò;
ach *is* bunait sìorr-uidh am fìrean.
27 Cuir-idh eagal an Tigh-earna ri
làithibh *duine;* ach giorr-aich-ear
28 bliadhn-ach-a nan aing-idh. ***Bith-
idh*** dùil nam fìrean 'na aobhar aoibh-
neis; ach théid as do dhòch-as nan
aing-idh.
29 *Is* neart do na h-ìon-raic slighe
an Tigh-earna; ach *thig* sgrios air
30 luchd-dean-amh na h-eu-cairt. Cha
ghluais-ear am fìrean gu bràth; ach
cha ghabh na h-aingidh còmh-nuidh
air an tal-amh.

31 Bheir beul an fhìr-ein a mach
glioc-as ; ach gearr-ar as an teanga
32 fhiar. Tha fios aig bilibh an fhìr-ein
air an ni a ta tait-neach ; ach *labh-
raidh* beul nan aing-idh nithe fiara.
18 CAIB. XI. Oib-rich-idh an droch
dhuine obair mheallt-ach ; ach aige-
san a chuir-eas fìr-eant-achd *bith-idh*
19 duais chinnt-each. Mar so *tha* fìr-
eant-achd chum beatha ; ach esan a
leanas an t-olc, *lean-aidh e* chum a
bhàis féin *e*.
20 *Is* gràin-eal-achd do'n Tigh-earn
iadsan a tha fiar 'nan cridhe ; ach
is tait-neach leis iadsan a tha ion-
21 raic 'n*an* slighe. *Ged 'iadh-adh*
làmh mu laimh cha bhi an droch
dhuine gun phean-as ; ach saor-ar
sliochd nam fìrean.
22 *Mar* fhàil òir ann an sròin
muice, *tha* bean sgiamh-ach agus i
23 as eug-mhais tuigse. *Tha* miann

nam fìrean a mhàin maith ; ach *is* e
dòchas nan aing-idh fearg.

CAIB. XII. Esan a ghràdh-
aich-eas fògh-lum, gràdh-aich-idh e
eòlas ; ach esan a dh'fhuath-aich-eas
ach-mhas-an, tha e am-aid-each.
2 Gheibh duine maith deadh-ghean
o'n Tigh-earn ; ach dìtidh e fear
nan droch inn-leachd.
4 *Tha* bean mhaith 'na crùn d'a
fear ; ach mar lobh-adh na 'n cnàmh-
10 aibh *tha* ise a nàir-ich-eas e. Bithidh
cùram aig an duine ion-raic do
bheatha 'ain-mhidh ; adh *is* an-
iochd-mhor truac-ant-ais nan aing-
idh.
11 Esan a threabh-as 'fhear-ann,
sàs-uich-ear le h-aran e ; ach esan a
leanas daoine dìomh-ain, *tha* e gun
15 tuigse. *Tha* slighe an am-ad-ain
ceart 'na shùil-ibh féin : ach *tha* esan
a dh'éisd-eas ri comh-airle, glic.
17 *Easan a* labh-ras an fhìr-inn, foill-
sich-idh e ceart-as ; ach *foill-sich-idh*

18 fian-uis bhreug-ach cealg. Tha
dream ann a labh-ras mar lot-aibh
claidh-eimh ; ach *is* slàinte teanga
nan daoine glice.
19 Bith-idh bile na fìrinn seas-mhach
gu bràth ; ach cha *bhi* an teanga
22 bhreug-ach ach car tiota. *Is* gràin-
eil-eachd do'n Tigh-earna bilean nam
breug ; ach *is* iad an droing a ni
gu fìr-inn-each, a thlachd.
26 *Is* fèarr am fìrean na a choimh-
ears-nach ; ach cuir-idh slighe nan
aing-idh air seach-ar-an iad féin.
28 Ann an sligh na fìr-eant-achd *tha*
beatha ; agus 'na ceum cha *n'eil*
bàs.

Caib. XIII. *Eisd-idh* mac glic
ri teag-asg 'athar ; ach cha'n éisd
5 fear na foch-aid ri ach-mhas-an. Is
beag air an fhìr-ean na breug-an ;
ach fàs-aidh an droch dhuine gràin-
eil, agus nàir-ich-ear e.
10 O uabh-ar a mhàin thig conn-sach-

adh; ach aig na daoin-ibh a ghabh-as
16 deadh chomh-airle *tha* glioc-as. Ni
gach duine ciall-ach a ghnoth-uch
le h-eòlas; ach leig-idh an t-am-ad-
an ris 'am-aid-eachd.

18 Bochd-ainn agus nàire *bith-idh*
dhàs-an a dhiùlt-as fògh-lum; ach an
tì aig am bi meas air ach-mhas-an,
19 gheibh e urram. Is milis do'n
anam am miann a choimh-lion-ar;
ach *is* beag air am-ad-an-aibh deal-
ach-adh ris an olc.

20 An ti a shiùbh-las le daoin-ibh
glic, bith-idh e glic; ach sgrios-ar
comp-an-ach nan amad-an. Lean-
aidh olc peac-aich; ach do na fìr-
ean-aibh ìocar maith.

7 Caib. XIV. Imich as làth-air an
duine am-aid-ich, 'nuair nach mo-
thaich thu *ann* bilean an eòlais.
9 Ni am-ad-ain mag-adh de'n pheac-
adh; ach am measg nam fìrean *tha*
deadh-ghean.

12 Tha slighe ann a chith-ear dìr-
each le duine ; ach *is* iad a crìoch
16 sligh-ean a' bhàis. Bith-idh eagal
air an duine ghlic, agus tréig-idh e
'n t-olc ; ach tha'n t-am-ad-an borb
agus dàna.
21 An ti a ni tàir air a choimh-
ears-nach, peac-aich-idh e ; ach *is*
sona an ti a ghabh-as truas do na
22 bochd-aibh. Nach d'théid iad-san
air seach-ar-an a dhealbh-as an t-olc?
ach *bith-idh* tròc-air agus fìrinn aca-
san a dhealbh-as am maith.
26 Ann an eagal an Tigh-earna *tha*
aobhar earbs-aidh làidir ; agus aig
27 a chloinn bith-idh dìd-ean. *Is* e
eagal an Tigh-earna tobar na beatha,
chum dol as o lìont-aibh a' bhàis.
29 An ti a tha mall chum feirge,
tha e pailt ann an tuigse ; ach esan
a tha dian 'na spior-ad, àrd-aich-idh
33 e am-aid-eachd. Ann an cridhe an
duine thuigs-ich gabh-aidh glioc-as

tàmh ; ach aith-nich-ear *an ni a ta*
an taobh a stigh nan am-ad-an.

Caib. XV. Pillidh freag-radh
mìn corr-uich ; ach dùisg-idh briath-
2 ra garg fearg. Cuiridh teanga
nan daoine glic an céill eòlas gu
ceart ; ach dòirt-idh beul nan am-
3 adan a mach am-aid-eachd.

Tha sùil-ean an Tigh-earna anns
gach àit, ag amh-arc air na droch
dhaoin-ibh agus air na deadh dhaoin-
4 ibh. *Is* craobh beatha teanga
fhall-ain ; ach *is* bris-eadh spior-aid
fiar-adh innte.

5 Ni am-ad-an tàir air teag-asg 'ath-
ar ; ach is ciall-ach an tì a bheir an
6 aire do ach-mhas-an. Ann an tigh
an fhìr-ein tha mòran ion-mhais ;
ach ann an teachd-a-stigh an aing-
idh *tha* buair-eas.

7 Sgaoil-idh bilean nan daoine glic
eòlas ; ach cha *dean* cridhe nan
8 am-ad-an mar sin. *Is* gràin-eil-eachd

do'n Tigh-earn ìob-airt nan aing-idh ;
ach *is* i ùr-nuigh nan ion-raic a
thlachd.
9 *Is* gràin-eil-eachd do'n Tigh-earna
sligh̃e an aing-idh ; ach is ionmh-
uinn leis an ti a leanas an déigh
10 fìr-eant-achd. *Is* searbh smachd-
ach-adh dhàs-an a thréig-eas an t-
slighe ; ach gheibh esan le'm
fuath-ach ach-mhas-an, bàs.
11 *Tha* ifrinn agus sgrios fa chomh-
air an Tigh-earna : cia mòr is mò
na sin cridh-eacha chloinn nan
12 daoine ? Cha toigh le fear-foch-aid
esan a chron-aich-eas e ; agus a
dh'ionns-uidh dhaoine glice cha
téid e.
13 Ni cridhe subh-ach gnùis shuilbh-
ir ; ach le bròn a' chridhe bris-
14 ear an spior-ad. Iarr-aidh cridhe
an duine thuigs-ich eòlas ; ach
beath-aich-ear beul nan am-ad-an le
am-aid-eachd.

15 *Tha* uile làith-ean an duine
thruaigh olc; ach *is* cuirm a
16 ghnàth an cridhe ait. *Is* fèarr
beag-an le h-eagal an Tigh-earna,
na ion-mhas mòr, agus buair-eas
17 leis. *Is* fearr lòn do luibh-ibh, far
am bi gràdh, na damh biadhta a-
gus fuath leis.

18 Dùisg-idh fear fearg-ach cons-
ach-adh; ach esan a ta mall chum
19 feirge, ciùin-ich-idh e aimh-reit.
Tha slighe an leisg-ein mar ghàr-adh
droigh-inn; ach *tha* rathad nan
ion-raic air a dhean-amh réidh.

20 Ni mac glic athair aoibh-neach;
ach ni mac am-aid-each tàir air a
21 mhàth-air. *Is* ao-bhar aoibh-neis
am-aid-eachd dhasan a tha as
eug-mhais glioc-ais; ach im-ich-idh
fear na tuigse gu dìr-each.

22 Gun chomh-airle, thig rùinte
gu neo-ni; ach ann an lìon-mhoir-
eachd chomh-airl-each daing-nich-

23 ear iad. Bith-idh aoibh-neas aig
duine le freag-radh a bheoil ; agus
focal 'na thràth, cia maith e !

24 *Tha* slighe na beatha shuas do'n
duine ghlic, chum dol as o ifrinn
25 shìos. Sgrios-aidh an Tigh-earna
tigh nan uaibh-reach ; ach daing-
nich-idh e crìoch na bann-traich.
26 *Is* gràin-eil-eachd do'n Tigh-earna
smuainte dhroch dhaoine ; ach *is*
briath-ra tait-neach *briath-ra* nam
27 fìor-ghlan. Bheir esan buair-eas air
a thigh féin, a tha sannt-ach air
buann-achd ; ach bithidh esan
le'm fuath-ach duais-bhratha, beò.

28 Smuain-ichidh cridhe an fhìr-ein
cionnus is còir dha freag-airt ; ach
dòirt-idh beul nan aing-idh a mach
29 droch nithe. *Tha*'n Tigh-earna
fada o na h-aing-idh ; ach éisd-idh
e ri h-ùr-nuigh nam fìrean.

30 Ni solus nan sùl an cridhe aoibh-
neach ; agus bheir deadh chliù

31 smior do na cnàmh-aibh. Gabh-aidh
a' chluas a dh'eisd-eas ri ach-mhas-an
na beatha, còmh-nuidh am measg
nan daoine glic.

32 An ti a dhiùlt-as fògh-lum, ni e
tàir air 'anam féin; ach an ti a
dh'éisd-eas ri ach-mhas-an, gheibh e
33 tuigse. *Is* e eagal an Tigh-earna
fògh-lum a' ghlioc-ais; agus roimh
urram *tha* ir-ios-lachd.

3 CAIB. XVI. Tabh-air t'oibre
thairis do'n Tigh-earn, agus daing-
4 nich-ear do smuainte. Rinn an
Tigh-earna gach ni air a shon féin,
agus mar an ceudna an t-aing-idh
air son latha an uilc.

5 *Is* gràin-eil-eachd do'n Tigh-earna
gach neach a ta uaibh-reach 'na
chridhe: *ge d'iadh-adh* làmh mu
làimh, cha bhi e gun phean-as.
6 Trìd tròc-air agus fìrinn glanar
eu-ceart; agus trìd eagail an Tigh-
earna tréig-ear an t-olc.

7 An uair a ghabh-as an Tigh-
earna tlachd ann an sligh-ibh duine,
bheir e air a naìmhd-ibh féin a bhi
16 ann an sìth ris. Cia mòr *is* fearr
glioc-as fhaot-ainn na òr, agus *is*
rògh-nuiche tuigse fhaot-ainn na
airg-iod?

18 Roimh sgrios *théid* uabh-ar;
agus roimh leag-adh spior-ad àrd-
20 anach. An tì a ni gnoth-uch gu
tuigs-each, gheibh e maith: agus
an tì a dh'earb-as as an Tigh-earn,
is sona e.

22 *Is* tobar beatha an tuigse do'n
tì aig am bheil i; ach *is* am-aid-eachd
23 fògh-lum nan am-ad-an. Ni cridhe
an duine ghlic a bheul tuigs-each,
agus air a bhil-ibh cuir-idh e fògh-
lum.

31 *Is* coron glòire an ceann liath, *a*
gheibh-ear ann an slighe an ion-rac-
32 ais. *Is* fearr an tì a ta mall chum
feirge no gaisg-each, agus an tì a

riaghl-as a spior-ad féin na esan a
ghlac-as àrd-bhaile.
1 Caib. XVII. *Is* fearr greim tior-
am, agus suaimh-neas leis, na tigh
làn do ìob-airt-ibh *maille ri* h-aimh-
9 reit. An tì a cheil-eas cionta, cos-
naidh e gràdh ; ach esan a dh'aith-
ris-eas nì, deal-aich-idh e càirde.
10 Drùth-aidh ach-mhas-an ni's mò
air duine glic, na ceud buille air am-
13 ad-an. Ge b'e dh'ìocas olc air son
maith, cha deal-aich olc r'a thigh.
20 An tì a ta fiar 'na chridhe, cha'n
fhaigh e maith ; agus an tì a ta lùb-
ach 'na theang-aidh, tuitidh e ann
25 an olc. *Tha* am mac am-aid-each
'na dhoilgh-eas d'a athair, agus 'na
shearbh-as dh'ìse a rug e.
28 Measar an t-am-ad-an féin, 'nuair
a bhios e 'na thosd, 'na dhuine glic ;
agus an tì a dhruid-eas a bhil-ean,
'na dhuine tuigs-each.
6 Caib. XVIII. Théid bilean an

am-ad-ain ann an aìmh-reit, agus
7 gairm-idh a bheul air buill-ibh. *Is*
e beul am-ad-ain a sgrios, agus *is* iad
a bhil-ean ribe 'anama féin.
9 Mar an ceudna an tì sin a ta leasg
'na obair, *is* bràth-air e do'n mhillt-eir
10 mhòr. *Is* tùr làidir ainm an Tigh-
earna : ruith-idh am fìrean d'a ionn-
suidh, agus bith-idh e tèar-uinte.
12 Roimh sgrios bith-idh cridhe duine
uaibhr-each, agus roimh urram
13 *bith-idh* ir-ios-lachd. An tì a bheir
freag-radh ann an cùis mu'n cluinn
se e, *is* am-aid-eachd agus nàire
dha e.
14 Giùl-ain-idh spior-ad duine a
laigse : ach cò is urrainn spior-ad
15 briste a ghiù-lan. Gheibh cridhe
an duine chrionna eòlas ; agus iarr-
aidh cluas nan daoine glic eòlas.
9 Caib. XIX. Cha bhi fianuis
bhreug-ach gun phean-as, agus
sgrios-ar an tì a labh-ras breug-an.

11 Ni tuigse duine e mall chum feirge,
agus *is* e a ghlòir amharc thairis air
eucoir.
13 *Is* aobh-ar doilgh-eis d'a athair
mac am-aid-each ; agus mar shìor-
shil-eadh uisge *tha* aimh-reit-ean
15 mnà. Bheir leisg air *duine* tuit-
eam ann an trom-chodal ; agus
fuil-ing-idh an t-anam dìomh-an-ach
ocras.
17 An tì a ghabh-as truas do'n
bhochd, bheir e air ias-achd do'n
Tigh-earna ; agus an ni a bheir e
18 uaith, ìoc-aidh e dha a rìs. Smachd-
aich do mhac am feadh a ta dòchas
d'a thaobh, agus na caomh-nadh
t'anam air son a ghear-ain.
20 Eisd ri comh-airle, agus gabh
fògh-lum, chum gu'm bi thu glic
ann ad *làith-ibh*, deir-eann-ach.
23 *Treòr-aich-idh* eagal an Tigh-earna
gu beatha, agus gheibh esan a bhios

air a lìon-adh *leis* fois; cha'n fhios-
raich-ear le h-olc e.
3 Caib. XX. *Is* urr-am-ach an ni
do fhear fant-uinn o aìmh-reit; ach
measg-aidh gach amadan *innte.*
7 Gluais-idh am fìrean 'na ìon-rac-as:
sona *bithidh* a mhic 'na dhéigh.
10 *Aon* choth-rom agus coth-rom *eile,*
aon soith-each-tomh-ais agus soith-
each-tomh-ais *eile, is* gràin-eil-eachd
11 iad araon do'n Tigh-earna. Aith-
nich-ear eadh-on lean-abh le a bheus-
aibh, am *bi* a dhean-ad-as glan, agus
am *bi* e ceart.
12 A' chluas a chluinn-eas, agus
an t-sùil a chi, rinn an Tigh-earn
13 iad araon. Na gràdh-aich codal,
air eagal gu'n tig thu gu bochd-
ainn; fosgail do shùil-ean, agus
sàs-uich-ear thu le h-aran.
15 Tha òr ann, agus mòran do
chlach-aibh luach-mhor; ach *is* iad
bilean an eòlais an seud a's luach-

20 mhoire. Ge b'e mhall-uich-eas
'athair, no a mhàth-air, cuir-ear as a
lòch-ran ann an duibhre dorch-ad-ais.
3 Caib. XXI. Ceart-as a dhean-amh
agus breith-ean-as, *is* rògh-nuiche
4 leis an Tigh-earna na ìob-airt. *Is*
peac-adh seall-adh àrd, agus cridhe
uaibh-reach, lòchran nan aing-idh.
6 Ion-mhas-an fhaot-ainn le teang-
aidh bhreug-aich, *is* dìomh-an-as e
air a luasg-adh a null agus a nall aig
9 an droing a dh'iarras am bàs. Is
fearr còmh-nuidh a ghabh-ail ann an
oisinn mull-aich tighe, na maille ri
mnaoi aimh-reit-ich ann an tigh fars-
aing.
12 Bheir am fìrean an aire gu glic do
thigh an aing-idh: tilgear na h-ain-
gidh bun os ceann air son *an* ain-
13 gidh-eachd. An tì a dhruid-eas a
chluas ri glaodh an duìne bhochd,
glaodh-aidh e féin mar an ceudna,
ach cha'n éisd-ear ris.
15 *Is* aoibh-neas do'n fhìr-ean breith-

19 eanas a dhean-amh na h-euc-eirt. *Is*
fèarr còmh-nuidh a ghabh-ail ann am
fàsach, na maille ri mnaoi aimh-
21 reit-ich agus fhearg-aich. An tì a
lean-as fìr-eant-achd agus tròcair,
gheibh e beatha, fìr-eant-achd, agus
urram.

15 CAIB. XXII. *Tha* am-aid-eachd
ceang-ailte ann an cridhe lein-ibh ;
ach cuir-idh slat an smachd-ach-aidh
16 fad uaith i. An tì a shàr-uich-eas
am bochd a mheud-achadh a
mhaoin féin, agus an tì a bheir
do'n t-saoibh-ir, *thig* e gu deimh-in
gu h-uir-eas-bhuidh.

17 Aom do chluas, agus éisd ri
briathr-aibh dhaoine glice, agus
soc-raich do chridhe air m'eòlas-sa.
22 Na creach am bochd a chionn gu
bheil e bochd, agus na sàr-uich an
23 truagh-an anns a' gheata : Oir tag-
raidh an Tigh-earn an cùis, agus
mill-idh e anam na muinn-tir a mhill-

28 eas iad. Na h-ath-arr-aich an
seann chomh-ara-crìche, a shuidh-
ich t'aith-riche.

10 Caib. XXIII. Na h-ath-arr-aich
an seann chomh-ara-crìche, agus air
ach-aibh nan dìll-eachd-an na bris a
11 steach: Oir *tha* am fear-saor-aidh
cumh-achd-ach; tag-raidh e an cùis
a'd' agh-aidh.

12 Aom do chridhe ri fògh-lum, a-
gus do chluas-an ri briathr-aibh
13 eòlais. Na cum smachd-ach-adh o
lean-abh; oir *ma* bhuail-eas tu e le
20 slait, cha'n fhaigh e bàs. Na bi
am measg phòit-eir-ean fìona, am
measg luchd comh-ith-idh geòc-ach
feòla.

21 Oir thig am misg-eir agus an
geòc-aire gu bochd-ainn; agus eud-
aich-idh turra-chod-al *duine* le luid-
29 eag-aibh. Cò d' *am buin* truaighe?
cò aig *am bheil* còn-sach-adh? cò
a ta ri gearan? cò aig *am bheil* lo-

tan gun aobh-ar? cò aig *am bheil*
30 deirge shùl? Iad-san a dh'fhan-as
fad aig an fhìon, iad-san a théid a
dh'iarr-aidh fìona measgta.
5 CAIB. XXIV. *Tha*'n duine glic
' na *dhuine* làidir, agus tha fear an
9 eòl-ais treun an neart. *Is* peac-adh
smuainte na h-am-aid-eachd; agus
is e fear na foch-aid gràin dhaoine.
15 Na dean feall-fhol-ach, a dhroch
dhuine, an agh-aidh àite-còmh-nuidh
an fhìr-ein; na creach 'ionad-
tàimh.
16 Oir seachd uair-ean tuit-idh am
fìrean, agus éiridh e *rìs;* ach
tuit-idh na h-aing-idh ann an olc.
17 'Nuair a thuit-eas do nàmh-aid, na
bi aoibh-neach, agus an uair a thuis-
licheas e, na dean-adh do chridhe
18 gaird-each-as: Air eagal gu'm faic
an Tigh-earn, agus gu'm bi e olc
'na shùil-ibh, agus gu'n tionnd-aidh
e 'fhearg uaith.

29 A mhic, biobh eagal an Tigh-
earna agus an rìgh ort : riu-san aig
am bheil ath-arrach-adh giùl-ain na
30 biodh gnoth-uch agad. Ghabh mi
seach-ad air fear-ann an duine leisg,
agus air fìon-lios an duine gun
31 tuigse ; Agus feuch, bha e uile
air fàs suas le cluar-an-aibh, chòmhd-
aich an eannt-ag-ach 'agh-aidh, agus
bhris-eadh sìos a bhall-adh cloiche.
32 An sin chunn-aic mi, thug mi an
aire gu maith ; dh'amh-airc mi,
33 fhuair mi fògh-lum. Fath-ast beag-
an cod-ail, beag-an clò-chod-ail, beag-
an pasg-aidh nan làmh gu codal :
34 An sin thig do bhochd-ainn mar
fhear-siubh-ail, agus t'uireas-bhuidh
mar dhuine fuidh arm-aibh.
6 Caib. XXV. Na gabh urram
dhuit féin ann am fianuis rìgh, a-
gus na seas ann an àite dhaoine
7 mòra : Oir *is* fearr gu'n abrar riut,
Thig a nìos an so, na gu cuir-ear

sìos thu am fian-uis an uachd-ar-ain
a chunn-aic do shùil-ean.
11 *Mar* ùbhlan òir ann an dealbh-
aibh airg-id, *tha* focal a labhr-ar gu
12 h-iom-chuidh. *Mar* chluas-fhàinne
òir, mar usgar do'n òr fhìor-ghlan,
tha fear-cron-ach-aidh glic aig cluais
17 fhur-ach-air. Tarr-uing do chos a
tigh do choimh-earns-naich, air ea-
gal gu'm bi e sgìth dhiot, agus gu
fuath-aich e thu.
21 Ma bhios do nàmh-aid oc-rach, thoir
aran dha r'a ith-eadh; agus ma bhios
e ìot-mhor, thoir uisge dha r'a òl:
22 Oir carn-aidh tu éibhle teine air a
cheann, agus bheir an Tigh-earna
28 luigh-eachd dhuit. *Mar* chaith-ir
briste sìos, gun bhall-adh, *tha* am
fear aig nach *'eil* ceanns-al air a
spior-ad féin.
9 Caib. XXVII. Ni oladh-ung-aidh
agus bolt-rach an cridhe ait: mar
sin *ni* mils-ead car-aid duine le comh-

10 airle a chridhe. Na tréig do char-
aid féin, no caraid t'athar, agus na
rach a steach do thigh do bhràth-ar
ann an latha t'àmh-ghair : *is* fearr
coimh-ears-nach am fagus na bràth-
air fad as.
12 Chi an duine crìonna olc, agus
fol-aich-idh se e féin ; ach gabh-
aidh na daoine baogh-alta air
an agh-aidh, agus fuil-ing-idh iad
15 peanas. Tha sìor-shil-eadh uisge
ann an latha fras-ach, agus bean
aimh-reit-each cos-mhuil ri chéile.
22 Ged phronn thu am-ad-an ann an
soith-each-pronn-aidh am measg
cruithn-eachd le bruth-ad-air, cha
deal-aich 'am-aid-eachd ris.
1 Caib. XXVIII. Teich-idh an
t-aing-idh, gun neach air bith an
tòir air ; ach bith-idh na h-ion-raic
6 dàna mar leòmh-an. *Is* fearr am
bochd a dh'im-ich-eas 'na ion-rac-as,
no esan a tha fiar *'na* shligh-ibh, ge
do robh e saoibh-ir.

11 *Is* glic duine saoibh-ir 'na bhar-ail
féin; ach ranns-aich-idh an duine
bochd aig am bi tuigse mach e.
13 An tì a dh'fhol-aich-eas a pheac-
an-na, cha soirbh-ich leis; ach esan
a dh'aid-ich-eas agus a thréig-eas *iad*,
gheibh e tròc-air.
14 *Is* beann-aichte an duine air am bi
eagal a ghnàth; ach esan a chruaidh-
ich-eas a chridhe, tuit-idh e ann an
22 olc. Ni fear na droch shùile deifir
gu bhi saoibh-ir; ach cha'n 'eil fhios
aige gu'n tig bochd-ainn air.
23 An tì a chron-aich-eas duine, 'na
dhéigh sin gheibh e ni's mò do
dheadh-ghean no esan a ni miod-al
27 le 'theang-aidh. An tì a bheir do'n
bhochd, cha bhi dìth air; ach air
an tì a dh'fhol-aich-eas a shùil-ean
bith-idh iom-adh mall-achd.
5 CAIB. XXIX. Am fear a ni
miod-al r'a choimh-ears-nach, sgaoil-
7 idh e lìon air son a chos. Bheir

am fìrean an aire do chùis nam
bochd ; ach cha ghabh an t-ain-
gidh suim do eòlas a bhi aige oirre.
8 Bheir luchd-foch-aid baile ann an
ribe ; ach pill-idh daoine glice fearg.
11 Cuir-idh am-ad-an an ceill 'inn-tinn
uile ; ach cum-aidh duine glic a
17 stigh i gus an déigh sin. Cron-aich
do mhac, agus bheir e suaimh-neas
dhuit ; seadh, bheir e sòlas do
t'anam.
22 Dùisg-idh duine fearg-ach aìmh-
reit, agus bith-idh fear na corr-uich
25 pailt ann an eus-aont-as. Bheir
eagal duine ribe leis ; ach ge b'e
dh'earb-as as an Tigh-earna, bith-idh
e tèar-uinte.
5 Caib. XXX. *Tha* uile fhocal Dé
fìor-ghlan : *is* sgiath e dhoibh-san
6 a chuir-eas an dòigh ann. Na cuir-
sa ni air bith r'a bhriathr-aibh, air
eagal gu cron-aich e thu, agus gu
faigh-ear breug-ach thu.

7 Dà ni dh'iarr mi ort ; na diùlt *iad*
8 dhomh mu'm faigh mi bàs. Dìomh-
an-as agus breug-an cuir fad uam ; na
toir dhomh bochd-ainn no beart-as,
beath-aich mi le biadh a bhios
iom-chuidh air mo shon.
9 Air eagal gu'm bi mi làn, agus
gu'n àich-eadh mi *thu*, agus gu'n
abair mi, Cò e an Tigh-earna ? no
gu'm bi mi bochd, agus gu'n goid
mi, agus gu'n toir mi ainm mo
Dhé an dìomh-an-as.
24 Tha ceithir nithe beaga air an
25 tal-amh, ach *tha* iad ro-ghlic : *Tha*
na seang-ain 'nam muinn-tir nach
'eil làidir, gi-dheadh ull-uich-idh iad
26 am biadh san t-sam-radh ; *Tha*
na coin-ean-na 'nam muinn-tir nach
'eil neart-mhor, gi-dheadh tog-aidh
iadan tighean anns na creag-aibh ;
27 Cha *'n'eil* rìgh aig na loc-ust-aibh,
gi-dheadh im-ich-idh iad a mach uile
28 'nam buìdhn-ibh ; Gabh-aidh an

damh-an-all-uidh greim le a làmh-
aibh, agus *bith-idh* e ann an lùch-
airt-ibh nan rìgh.
10 Caib. XXXI. Cò gheibh bean
shubh-ailc-each? oir *tha* a luach gu
11 mòr os ceann chlach uasal. Earb-
aidh cridhe a fir aisde, agus cha bhi
12 feum aige air creich. Ioc-aidh i
maith dha, agus cha'n e olc, rè
13 uile làith-ean a beatha. Iarr-aidh i
olann agus lìon, agus oib-rich-idh i
gu toil-each le a làmh-aibh.
14 Tha i mar long-aibh nan ceann-
uiche, bheir i a biadh o *thìr* chèin.
15 Eiridh i mar an ceudna 'nuair is i
an oidhche a ta fath-ast ann, agus
bheir i lòn d'a teagh-lach, agus
cuibh-rionn d'a maighd-ean-aibh.
16 Meas-aidh i achadh, agus ceann-
aich-idh si e: le toradh a làmh
17 suidh-ich-idh i fion-lios. Crios-laich-
idh i a leas-raidh le neart, agus
18 neart-aich-idh si a gaird-eana. Moth-

aich-idh i gu *bheil* a ceann-achd
maith: cha téid a coinn-eal as
san oidhche.

19 Cuir-idh i a làmh-an air an dealg-
an, agus gabh-aidh glacan a làmh
20 greim do'n chuig-eil. Fosg-laidh i
a glac do'n truagh-an, agus sìnidh
21 i a làmh-an do'n fheum-ach. Cha
'n'eil eagal oirre roimh 'n t-sneachda
air son a teagh-laich; oir *tha* a teagh-
lach uile eud-aichte le scar-laid.
22 Ni i dhi féin trusg-ain do obair
ghréis; *do* shìde agus *do* chorc-ur
tha a h-eud-ach.

23 Aithn-ich-ear anns na geat-aibh
a fear, an uair a shuidh-eas e maille
24 ri sean-air-ibh na tìre. Ni i lìon-
eud-ach grinn, agus reic-idh i, a-
gus bheir i crios-an do'n cheann-
25 uiche. Neart agus urram *is* eud-
ach dhi, agus ni i gaird-each-as san
26 àm ri teachd. Fosg-laidh i a beul

le glioc-as, agus *tha* lagh a' chaoimh-
neis air a teang-aidh.
27 Bheir i an aire do shligh-ibh a
teagh-laich, agus cha'n ith i aran an
28 dìomh-an-ais. Eiridh a clann, agus
beann-aich-idh iad i ; a fear, agus
29 mol-aidh e i. Rinn mòran nigh-ean
gu subh-ailc-each, ach thug thusa
30 barr-achd orra uile. *Is* meallt-ach
deadh-ghean, agus *is* dìomh-ain
sgèimh ; *ach* bean *air am bi* eagal
an Tigh-earna, is ise a mholar.
31 Thug-aibh dhì do thor-adh a làmh,
agus moladh a h-oibre féin anns na
geat-aibh i.

SALM.

1 CXIX. *Is* beann-aichte iadsan a
tha neo-lochd-ach san t-slighe, a
dh'im-ich-eas ann an lagh an Tigh-
2 earna. *Is* beann-aichte iadsan a
ghleidh-eas a theist-eis, *a* dh'iarr-as

e le'n uile chrìdhe. Mar an ceudna
cha dèan iad aing-idh-eachd : 'na
4 shligh-ibh im-ich-idh iad. Dh'àithn
thu t'òrd-uigh-ean a bhi air an
coimh-ead gu dì-chioll-ach.
5 O nach robh mo cheum-an-na air
an stiùr-adh, chum do reachd-an a
6 choimh-ead ! An sin cha ghabh
mi nàire, 'nuair a bheir mi spéis
7 do t'àith-eant-aibh gu léir. Mol-aidh
mi thu le treibh-dhir-eas cridhe,
'nuair a dh'fhògh-lum-as mi breith-
8 ean-ais do cheart-ais. Coimh-id-idh
mi do reachda : O na tréig mi gu
tur !
33 Teag-aisg dhomh, a Thigh-earna,
slighe do reachda, agus gleidh-idh
34 mi i gu ruig a' chrìoch. Thoir
tuigse dhomh, agus gleidh-idh mi
do lagh ; seadh, coìmh-id-idh mi e
35 le m'uile chridhe. Thoir orm triall
an céum t'àith-eanta ; oir ann-ta-san
36 tha mo thlachd. Lùb mo chridhe

gu d' theist-eas-aibh, agus ni h-ann
gu sannt.
37 Tionnd-aidh mo shùil-ean o amh-
arc air dìomh-an-as ; ann ad shligh-
38 ibh beoth-aich mi. Daìng-nich
t'fhocal do t'òglach, air *am bheil*
36 t'eagal-sa. Cuir uam mo mhas-
ladh a's eagal leam ; oir *tha* do
40 bhreith-ean-ais maith. Feuch, is
miannach leamsa do reachd-an :
a'd' cheart-as beoth-aich mi.
1 CXXXIII. Feuch, cia maith a-
gus cia tait-neach an nì, do bhràith-
ribh còmh-nuidh a ghabh-ail cuid-
2 eachd ann an aon-achd ! Mar
dheadh ol-adh-ung-aidh air a'
cheann, a ruith sìos air an fheus-
aig, feus-aig Aaroin, a ruith sìos
3 air iomall a thrusg-ain ; Mar dhealt
air Hermon, a thuit-eas air sléibh-
tibh Shioin : oir an sin dh'àithn
an Tigh-earn am beann-ach-adh,
beatha gu sìorr-uidh.

1 CXLV. Ard-aich-idh mi thu, mo
Dhia, mo Righ; agus beann-aich-
idh mi t'ainm gu saogh-al nan
saogh-al. Gach latha beann-aich-idh
mi thu, agus mol-aidh mi t'ainm gu
3 saogh-al nan saogh-al. *Is* mòr an
Tigh-earn, agus *is* ro-air-idh e air
mol-adh, agus cha'n fheud-ar a
mhòr-achd a ranns-ach-adh.
4 Mol-aidh àl do àl do ghnìomh-ara,
agus cuir-idh iad an céill t'oibre
5 Cumh-achd-ach. Air urram glòire
do mhòr-achd agus air t'oib-ribh
6 iong-ant-ach labh-raidh mi. Agus
labh-raidh *daoine* air neart do bhearta
uamh-as-ach; agus aith-ris-idh mise
7 do mhòr-achd. Cuir-idh iad an
céill gu pailt cuimhne do mhaith-
eis mhòir, agus àrd-mhol-aidh iad
t'fhìr-eant-achd.
8 *Is* gràs-mhor agus truac-anta an
Tigh-earna; mall chum feirge, a-
9 gus pailt ann an tròc-air. *Is* maith

an Tigh-earna do na h-uile, agus
tha a chaomh-thròc-air-ean os ceann
10 'oibre uile. Mol-aidh t'oibre gu
léir thu a Thigh-earna ; agus beann-
aich-idh do naoimh thu.
11 Air glòir do rìogh-achd labhr-aidh
iad, agus cuir-idh iad an céill do
12 chumh-achd : Chum a bhearta
iong-ant-ach a dhean-amh aith-nichte
do chloinn nan daoine, agus glòir
13 mòr-al-achd a rìogh-achd. *Is* rìogh-
achd shìorr-uidh do rìogh-achd-sa ;
agus *mair-idh* t'uachd-ar-an-achd
air feadh nan uile ghin-eal-aich.
14 [Tha an Tigh-earna fìr-inn-each
'na uile bhriathr-aibh, agus naomh
15 'na uile ghnìomh-ar-aibh.] Cum-aidh
an Tigh-earna suas iad-san uile a
tha tuit-eam, agus tog-aidh e 'n àird
iad-san uile a tha air crom-adh sìos.
16 Tha sùil-ean nan uile a' feith-eamh
ort, agus bheir thu dhoìbh am
17 biadh 'na thràth. Tha thu fosg-ladh

do làimh, agus a' sàs-ach-adh miann
gach ni beò.
18 *Tha*'n Tigh-earna ceart 'na uile
shligh-ibh, agus naomh 'na uile
19 ghnìomh-ar-aibh. *Is* dlùth an
Tigh-earna dhoibh-san uile a ghairm-
20 eas air am fìrinn. Coimh-lion-aidh
e miann na droinge d'an eagal e;
agus éisd-idh e r'an glaodh, agus
21 saor-aidh e iad. Gleidh-idh an
Tigh-earn iadsan uile a ghràdh-aich-
eas e; ach sgrios-aidh e na h-aing-idh
22 gu léir. Air cliù an Tigh-earna
labhr-aidh mo bheul: agus beann-
aich-idh gach feoil 'ainm naomha-
san gu saogh-al nan saogh-al.

ECLESIASTES.

Caib. XII. Cuìmh-nich a nis do
Chruith-fhear ann an làith-ibh t'òige,
mu'n tig na droch làith-ean, agus
an druid na bliadhn-acha *riut*, anns

an abair thu, Cha 'n'eil tlachd agam
2 annta. Mu'n dorch-aich-ear a' ghrian,
agus an solus, agus a' gheal-ach, a-
gus na reult-an, agus am pill na
3 neoil an déigh an uisge: Anns an
latha san crioth-nuich luchd-gleidh-
idh an tighe, agus an crom na daoine
làidir iad féin, agus an sguir an
luchd-bleath, a chionn gu bheil iad
tearc, agus an dorch-aich-ear an
drèam a sheall-as a mach air na
h-uinn-eag-aibh;
4 Agus an dùin-ear na dors-an
anns na sràid-ibh, an uair a bhios
fuaim na bleith ìosal, agus a
dh'éireas e suas aig guth an eoin,
agus a dh'ìs-lich-ear uile nigh-ean-
5 an a' chiùil; Mar an ceudna
'nuair a bhios eagal orra roimh ni
àrd, agus *a bhios* uamh-as-an anns
an t-slighe, agus a bhios a' chraobh
àlmoin fuidh bhlàth, agus a bhios
an leum-nach-uaine 'na eall-aich, a-

gus a theirg-eas miann; a chionn
gu bheil an duine a' triall d'a
chòmh-nuidh bhuan, agus gu bheil
an luchd-cumh-aidh a' dol mu'n
cuairt sna sràid-ibh.
6 Mum fuasg-ail-ear an còrd airgid,
agus am bruth-ar an copan òir, agus
am bris-ear a' chuinn-eag aig an tob-
ar, agus am bris-ear an roth aig an
7 t-soith-each-cum-ail. An sin pill-idh
an dus-lach chum na talmh-ainn
mar a bhà e; agus pillidh an spior-
ad chum Dhé, a thug uaith e.
8 Dìomh-an-as nan dìomh-an-as! ars'
an sear-mon-uiche: *is* dìomh-an-as na
h-uile nithe.
9 Agus os-bàrr, do bhrìgh gu'n robh
an sear-mon-uiche glic, theag-aisg e
'n còmhnuidh eòlas do'n t-sluagh; a-
gus thug e dèadh aire, agus shir e
mach, agus dheas-aich e mòran
10 ghnàth-fhocal. Dh'iarr an sear-
mon-uiche briath-ra tait-neach fhaot-

ainn : agus *bha* an nì a sgrìobh-adh
11 ceart, briathra na fìr-inn. *Tha*
briathra nan daoine glice mar
bhior-aibh, agus mar thàirng-ibh
air an sparr-adh *le* uachd-ar-an-aibh
choimh-thion-al, *a* thug-adh le aon
aodh-aire.
12 Agus tuill-eadh, leo so, a mhic
gabh rabh-adh : air mòran leabh-
raich-ean a dhean-amh cha *'n'eil*
crìoch, agus *tha* mòran leugh-aidh
'na sgìos do'n fheoil. Cluinn-eam-
13 aid brìgh na chaidh ràdh uile :
Biodh eagal Dé ort, agus gléidh
'àith-eant-an ; oir *is* e so *dleasd-*
14 *anas* iomlan an duine. Oir bheir
Dia gach obair chum breith-ean-ais,
maille ris gach ni dìomh-air, ma'*s*
maith, no ma'*s* olc e.

MALACHI.

Caib. IV. Oir feuch tha 'n latha a' teachd, a loisg-eas mar àmh-uinn ;

agus bithidh na h-uaibh-reich uile,
seadh gach neach a ta ri aing-idh-
eachd, mar as-bhuain ; agus loisg-
idh an latha ta teachd suas iad, deir
Tigh-earn nan sluagh ; oir cha 'n
2 fhàg e bun no bàrr dhiubh. Ach
dhuibh-sa air am bheil eagal
m' ainm-sa éiridh Grian na fìr-eant-
achd-le slàinte 'na sgiath-aibh ; agus
theid sibh a mach, agus fàs-aidh sibh
3 suas mar laoigh bhiadhta. Agus
salt-raidh sibh sìos na h-aing-idh ;
oir bithidh iad mar luaithre fo bhonn-
aibh 'ur cos, anns an latha san dean
mise *so*, deir Tigh-earna nan sluagh.
4 Cuimh-nich-ibh-sa lagh Mhaois
m' òglaich, a dh' àithn mise dha ann
an Hòreb, air son Israeil uile,
eadh-on na reachd-an agus na breith-
5 ean-ais. Feuch cuir-idh mise do 'r
n-ionns-uidh Eliah am fàidh, roimh
theachd latha mhòir agus uamh-asa-
6 ich an Tigh-earna. Agus tionnd-

aidh-idh esan cridhe nan aith-rich-ean a chum na cloinne, agus cridhe na cloinne chum an aith-rich-ean, eagal gu 'n tig mise, agus gu 'm buail mi am fear-ann le léir-sgrios.

Tha na h-Aith-eant-an, agus Urnuigh an Tigh-earn, air an cur sìos an so, a chum 's gun iunn-saich-eadh an sgoil-eir iad le chuimhne.

NA DEICH AITHEANTAN.

ECSODUS XX.

Labh-air Dia na briathra so uile, ag ràdh, Is mise an Tigh-earna do Dhia, a thug a mach thu à tìr na h-Eiphit, à tigh na daorsa.

I. Na biodh dée sam bith eile agad a'm' làthair-sa.

II. Na dean dhuit féin dealbh snaidhte, no coslas sam bith a dh'aon ni, a ta sna nèamh-aibh shuas, no air

an talamh shìos no sna h-uisg-eachaibh fuidh'n talamh. Na crom thu féin sìos doibh, agus na dean seirbh-is doibh : oir mise an Tigh-earna do Dhia, is Dia eud-mhor mi, a' leant-uinn aing-idh-eachd nan aithriche air a' chloinn, air an treas agus air a' cheath-ramh gin-eal-ach dhiubh-san a dh'fhuath-aich-eas mi, agus a nochd-adh tròcair do mhìlt-ibh dhiubh-san a ghràdh-aich-eas mi, agus a choimh-id-eas m'àith-eant-an.

III. Na tabh-air ainm an Tigh-earna do Dhé an dìomh-an-as : oir cha mheas an Tigh-earna neo-chiont-ach esan a bheir 'ainm an dìomh-an-as.

IV. Cuimhn-ich latha na sàbaid a naomh-ach-adh. Sè làith-ean saoth-raich-idh tu, agus ni thu t'obair uile. Ach air an t-seachd-amh latha tha sàbaid an Tigh-earna do Dhé ; air an latha sin na dean obair sam bith, thu féin, no do mhac, no do nigh-ean, d'òg-lach, no

do bhan-og-lach, no d'ainmh-idh, no do choig-reach a ta 'n taobh a stigh do d' gheat-aibh; oir ann an sè làith-ibh rinn an Tigh-earna na nèamh-an agus an talamh, an fhairge, agus gach ni a ta annta; agus ghabh e fois air an t-seachd-amh latha; air an aobhar sin bheann-aich an Tigh-earna latha na sàb-aid, agus naomh-aich se e.

V. Thabh-air onoir do t'athair, agus do d' mhàth-air, a chum as gu'm bi do làith-ean buan air an fhear-ann a tha'n Tigh-earna do Dhia a' toirt dhuit.

VI. Na dean mort-adh.

VII. Na dean adh-alt-rann-as.

VIII. Na dean gad-uigh-eachd.

IX. Na tabh-air fian-uis bhréige an agh-aidh do choimh-ears-naich.

X. Na sannt-aich tigh do choimh-ears-naich; na sannt-aich bean do choimh-ears-naich, no 'òg-lach, no 'bhan-og-lach, no 'dhamh, no 'asal, no aon ni a's le do choimh-ears-nach.

URNUIGH AN TIGHEARNA.

MAT. VI.

Ar n-Athair a ta air nèamh. Gu naomh-aichear t'ainm. Gu tigeadh do rìoghachd. Gu deanar do thoil air thalamh, mar a nìthear air nèamh. Tabhair dhuinn an diugh ar n-aran làthail. Agus maith dhuinn ar fiacha, mar a mhaitheamaid d'ar luchd-fiacha. Agus na leig sinn am buaireadh, ach saor sinn o olc. Oir is leatsa an rìoghachd agus an cumhachd, agus a' ghlòir, gu siorruidh. *Amen.*

A' CHRIOCH.

Clo-bhuailte le Seumas Walker.

X

Ewen McKe[illegible]

5/-

Rodk McKay Presented To
Late Mrs Rodk McKenzie
Hudson Bay Co, By Jas Fraser
Lachlan
Lake Huron Cam Hill
Canada West Inverness
North America N. Brit

But now I know it cant
be long
Before I find where
And that good man the
Clergyman
Has told me words of Peace

